

EUROPA. DEINE SPRACHEN

Slovenija in njena večjezičnost

Zbornik povzetkov strokovne konference

Uredila doc. dr. Andreja Retelj

Europa. Deine Sprachen

HRSK.: Andreja Retelj

Leto izida: Januar 2022

Založil: Goethe-Institut Ljubljana

Oblikovanje: Zvone Kukec

Avtorske pravice: Goethe-Institut Ljubljana

Publikacija je brezplačno dostopna na spletni strani:

<https://www.goethe.de/ins/si/de/spr/eds.html>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in
univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 93983491

ISBN 978-961-93740-7-8 (PDF)

Cilji in namen strokovne konference Slovenija in njena večjezičnost

Strokovna konferenca z naslovom Slovenija in njena večjezičnost v organizaciji Goethe Instituta Ljubljana in Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko Filozofske fakultete Ljubljana se posveča različnim vidikom razvijanja večjezičnosti in raznojezičnosti v vzgojno-izobraževalnih ustanovah v Sloveniji in osvetljuje številne izzive, s katerimi se srečujejo deležniki, vključeni v različne sfere slovenskega izobraževalnega sistema.

Večjezičnost je naša vsakdanja realnost. Učenci se lahko v šoli poleg slovenščine in na dvojezičnih območjih RS še italijanščine ali madžarščine učijo različne tuje jezike, srečujejo ali uporabljajo pa tudi druge jezike. Med učenci je vse več takih, ki v domačem okolju odraščajo z jeziki, ki niso jeziki šolanja, torej ne slovenščina, ne italijanščina in madžarščina. To so učenci, ki prihajajo iz dvo- ali večjezičnih družin, otroci priseljenci prve ali druge generacije, otroci, ki živijo v obmejnih območjih in imajo dnevno stike s sosedskimi jeziki. A ne glede na vse večjo prisotnost različnih jezikov v našem vsakdanjem življenju, se lahko opazi, da se čedalje manj učencev uči drugega tujega jezika v osnovni šoli, prav tako je drugi tuji jezik izginil iz programov poklicnih in tehniških šol.

Prisotnost različnih jezikov tako v domačem kot v šolskem okolju otrok predstavlja velik potencial, ki pa se še prepogosto dojema kot ovira za uspešno vključevanje v šolo in pouk, ki pretežno in v največji meri poteka v slovenščini, ki je učni jezik.

Strokovna konferenca Slovenija in njena večjezičnost osvetljuje različne poglede na naslednje teme:

- Spodbujanje večjezičnosti učencev s ponudbo možnosti učenja različnih jezikov in rabe različnih jezikov pri različnih predmetih v času šolanja na različnih ravneh,
- spodbujanje raznojezičnosti učencev – raba različnih jezikov pri različnih predmetih za doseganje čim boljših izobraževalnih rezultatov,
- izkoriščanje potencialov, ki jih v izobraževalni sistem prinašajo posamezniki z različnimi prvimi jeziki,
- vzgoja in odnos učencev za sprejemanje večjezičnosti, raznojezičnosti in raznokulturnosti v domačem družbenem prostoru,
- vključevanje znanja različnih jezikov za bogatenje jezikovnega repertoarja posameznikov,
- razvijanje sporazumevalnih zmožnosti v učnem jeziku ob sočasnem upoštevanju različnih prvih jezikov posameznikov,
- pluralistični pristopi v izobraževanju v različnih starostnih obdobjih,
- »translanguaging« - čezjezikovanje in medjezikovno razumevanje,
- vpliv večjezičnosti na nevrološki razvoj,
- vloga znanja klasičnih jezikov za jezikovno učenje,
- položaj in izzivi poučevanja redkeje poučevanih jezikov pri nas,
- večjezikovna jezikovna politika,
- in druge teme, ki nagovarjajo razvijanje večjezičnosti v družbi in raznojezičnosti posameznika.

Avtorji in avtorice prispevkov, ki so v različnih jezikih predstavljali svoja dognanja, so tudi v praksi pokazali možnost sobivanja različnih jezikov v Sloveniji.

Programski svet konference so sestavljali:

Doc. Dr. Andreja Retelj, Filozofska fakulteta Ljubljana (Vodja)
Prof. Dr. Janez Skela, Filozofska fakulteta Ljubljana
Izr. Prof. Dr. Meta Lah, Filozofska fakulteta Ljubljana
Izr. Prof. Dr. Marjana Šifrar Kalan, Filozofska fakulteta Ljubljana
Doc. Dr. Darja Mertelj, Filozofska fakulteta Ljubljana
Izr. Prof. Dr. Nataša Pirih Svetina, Filozofska fakulteta Ljubljana
Prof. Dr. Karmen Pižorn, Pedagoška fakulteta Ljubljana
Doc. Dr. Brigita Kacjan, Filozofska fakulteta Maribor
Mag. Katja Bradač, Goethe-Institut Ljubljana

Pri organizaciji in izvedbi konference so sodelovale:

- Slovenija
- Nemčija
- Avstrija
- Hrvaška

Europa. Deine Sprachen. Slovenija in njena večjezičnost

Termin: 21. 10. 2021 / Kraj: Online / Moderacija: Dr. Ana Tavčar

Program

8.30 – 9.00	Registracija			
9.00 – 9.15	Svečani nagovori: dr. Knuth Noke , vodja jezikovnih programov v regiji Srednjevzhodne Evrope, namestnik direktorice Goethe-Instituta v Pragi izr. prof. dr. Irena Samide , prodekanja Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani			
9.15 – 10.00	Plenarno predavanje: prof. dr. Jörg Roche , Ludwig-Maximilians-Universität München Kriteriji in izzivi pragmatične večjezikovne politike in posledice le-te pri poučevanju in učenju jezika (Jezik: Nemški, tolmačeno v slovenščino)			
10.00 – 10.45	Diskusija k plenarnemu predavanju			
10.45 – 10.55	Odmor			
10.55 – 11.10	Plenarno predavanje: Daria Grudić , Deutsche Welle: German News Service (GNS) v devetih jezikih – priložnosti za učitelje in učiteljice tujih jezikov (Jezik: Hrvaški, tolmačeno v slovenščino in nemščino)			
11.10 – 11.25	Diskusija o možnostih platforme GNS			
11.25 – 11.55	Sekcijska predavanja:			
	Sekcija 1	Sekcija 2	Sekcija 3	Sekcija 4
	izr. prof. dr. Nataša Pirih Svetina Kaj pa če je slovenščina učencu na naši OŠ šele drugi ali tretji jezik? (v slovenščini)	prof. dr. Janez Skela Kultura pri poučevanju angleščine: Kakšna kultura? Katera kultura? (v angleščini)	izr. prof. dr. Meta Lah Volk ali tiger, to je zdaj vprašanje. Pravljice kot primer medjezikovnega sporazumevanja (v slovenščini)	doc. dr. Brigita Kacjan Učitelj/-ica tujega jezika med tnalom večjezičnosti in kovalom IKT. (v nemščini)
11.55 – 12.05	Odmor			
12.05 -12.20 (Predstavitev)	Tjaša Šuc Visenjak Vpliv pouka tujih jezikov na večjezičnost (v nemščini)	Dolores Malić Učenci priseljenci in učenje tujega jezika v osnovni šoli (v slovenščini)	Petra Jesenovec Sodelovalno učenje pri izbirnem predmetu ruščina v osnovni šoli (v slovenščini in ruščini)	dr. Liljana Kač Pluralistični pristopi k jezikom in kulturam v pedagoški praksi (v slovenščini)
12.20 – 12.30 (Diskusija)				
12.30 – 12.45 (Predstavitev)	Alenka Likar Špansčina v večjezičnem okolju (v slovenščini)	Nuša Drinovec Sever Učenje slovenskega jezika za učence tujce kot izziv slovenskih osnovnih šol (primer OŠ Vič) (v slovenščini)	Ana Dvoraček Vpliv raznojezičnosti na nevrološki razvoj (v špansčini)	Ana Pavlič Večjezičnost in anksioznost pri slovenskih dijakih (v slovenščini)
12.45 – 12.55 (Diskusija)				

12.55 – 14.00	Odmor za kosilo			
14.00 – 14.15 (Predstavitev)	Admira Ćosić Interferenca v jezikovnem stiku med slovenščino in nemščino (v slovenščini)	dr. Katica Pevec Semec Večjezičnost in medkulturnost kot profesionalni kapital: model izobraževanja učiteljev v OŠ na obmejnih območjih (v slovenščini)	Martina Zupan Kuserbanj Učenje tujih jezikov s pomočjo metod gibanja (v slovenščini)	Karin Žunič in Jelka Perne »Tvoj jezik je naš jezik.« Raznojezičnost in večjezičnost z roko v roki pod Bevkovo streho (v slovenščini)
14.15 – 14.25 (Diskusija)				
14.25 – 14.40 (Predstavitev)	Neža Zupančič Logar Pogoste napake slovenskih dijakov pri pisnem izražanju v ruščini kot posledica jezikovne interference (v slovenščini)	Klaudija Skerbinšek Vključevanje priseljencev v vzgojno-izobraževalni proces – izziv večjezičnosti (v slovenščini)	Lena Dujc Prelaz Literarni prevod v multikulturnem razredu: most med kulturami in jeziki (v slovenščini)	dr. Tilen Smajla Poučevanje tujega jezika stroke na slovenskih univerzah v času pandemije Covid-19: stališča študentov do učenja na daljavo (v slovenščini)
14.40 – 14.50 (Diskusija)				
14.50 – 15.05 (Predstavitev)	Barbara Triler Z jezikovno biografijo do večje učne motivacije dijakov za učenje tujih jezikov (v slovenščini)	mag. Nataša Bauman Kdor se nauči novega jezika, si pridobi novo dušo (v slovenščini)	Nastja Valentinčič Al Bukhari Vloga CLIL-a v raznojezičnosti (v slovenščini)	Mojca Ficko Jezikovne delavnice kot sredstvo za ozaveščanje o različnih jezikih (v slovenščini in španščini)
15.05 – 15.15 (Diskusija)				
15.15 – 15.25	Odmor			
15.25 – 15.40 (Predstavitev)	Kristina Kodranov Marošević Medpredmetno povezovanje in izkustveno učenje jezikov kot kreativni pristop učenja (v slovenščini in španščini)	Sara Petrič Jezikajmo – zблиževanje kultur (v slovenščini)	Mag. Sofija Baškarad O paglavcih in žabah pri pouku nemščine (v slovenščini in nemščini)	Dolores Palčič Tuji jeziki najdejo pot v učilnico: primer Osnovne šole Dante Alighieri Izola (v slovenščini)
15.40 – 15.50 (Diskusija)				
15.50 – 16.00	Zaključek			

Europas einzigartige politische Einheit und sprachliche Vielfalt

von

Natalie Kauther

Botschafterin der Bundesrepublik Deutschland in Ljubljana, Slowenien

Als Botschafterin der Bundesrepublik vertrete ich – so steht das in meiner Aufgabenbeschreibung – die Interessen der Bundesregierung, und eines der wichtigsten Anliegen der deutschen Politik ist ja bekanntlich ein einiges Europa. Ein einiges Europa im Sinne einer EU, die auf der globalen Bühne mit einer Stimme spricht, die sich gemeinsam für unsere Kernwerte einsetzt, für Freiheit, Demokratie, Rechtsstaatlichkeit.

Aber dieser verständliche Wunsch nach politischer Einstimmigkeit ist nicht einfach auf die Kultur übertragbar, im Gegenteil, er muss vor der europäischen Kultur und Lebensweise unbedingt haltmachen! Denn den Reiz Europas macht ja gerade seine Vielfalt aus. Seine kulturelle, seine historische, seine kulinarische, seine gesellschaftliche Vielfalt. Und die drückt sich ganz besonders in seiner Vielsprachigkeit aus, in so viel mehr als nur einer Stimme.

Und wo wüsste man das besser als in Slowenien – dieser kleinen faszinierenden Kulturnation mitten im Herzen Europas? Keine Hauptstadt innerhalb der EU liegt näher als Ljubljana an jenem Punkt, an dem die drei großen europäischen Sprachfamilien – die slawische, die romanische und die germanische – aufeinandertreffen. Kaum jemand in Slowenien lebt mehr als eine Autostunde von einer Grenze entfernt, und die allermeisten Sloweninnen und Slowenen treffen schon früh nach Geburt auf andere Sprachen.

Denn in dem vergleichsweise kleinen Staatsgebiet gibt es eine erstaunlich große sprachliche Vielfalt. In der Küstenregion wird Italienisch als zweite Amtssprache gepflegt und ist durch die zweisprachigen Verkehrsschilder deutlich sichtbar, im Osten des Landes ist es dasselbe mit Ungarisch. Manche Slowenen sprechen auch noch Deutsch als zweite Muttersprache.

Und auch die slowenische Sprache selbst ist äußerst vielfältig: Im Süden des Landes ist der kroatische Einfluss unverkennbar, die Dialekte in der Grenzregion bilden ein Kontinuum. Und vorletzte Woche bin ich in den Osten des Landes gereist, nach Murska Sobota. Wenn die Menschen dort sich in ihrem Dialekt unterhalten, verstehen wiederum ihre Landsleute aus Westslowenien eher wenig. Selbst in der kleinen deutschsprachigen Gemeinschaft gibt es noch Dialekte, der Gottscheerische Dialekt ist eine – heute allerdings sehr seltene – sprachliche Besonderheit aus der Region Kočevje.

Neuankömmlinge in Slowenien wiederum sind oft überrascht von einer ganz anderen sprachlichen Besonderheit: den sehr guten Englischkenntnissen in breiten Teilen der Bevölkerung, auch fern der Städte; besonders, aber eben nicht nur bei jüngeren Menschen. Im Ministerium ebenso wie an der Kasse im Supermarkt oder im Taxi – davon träumen ausländische Touristen in Berlin bislang nur...

Was die Englischkenntnisse angeht, spielt Slowenien klar in einer Liga mit den skandinavischen Staaten, vor allem auch, weil englische Filme und Fernsehsendungen in Slowenien im Original laufen. Hier kann Deutschland von Slowenien lernen, und hier kapituliere ich als Mutter in der Medien-Erziehung, denn schon meine Kinder haben begriffen und können es leider überzeugend vortragen: Fernsehen macht nicht per se dumm, sondern es kann, wenn es auf einer Fremdsprache läuft, sogar schlauer machen.

Und auch wenn ich als deutsche Botschafterin natürlich in aller erster Linie Anwältin der deutschen Sprache bin: Gute Englischkenntnisse sind nicht nur wichtig für individuelle Chancen auf dem Arbeitsmarkt, sondern auch eine Grundvoraussetzung für unsere politischen Ziele, für die europäische Einigung, für den Multilateralismus, für gemeinsame internationale Antworten auf die großen globalen Fragen. Damit Europa kein Elitenprojekt ist, brauchen wir eine gemeinsame

europäische Öffentlichkeit. Eine gemeinsame Öffentlichkeit braucht eine gemeinsame Sprache. Und diese gemeinsame Sprache ist eindeutig – auch weil meine französische Kollegin heute nicht hier ist, kann ich das so offen sagen – Englisch.

Eine gemeinsame Sprache ist eine Voraussetzung für eine lebendige demokratische Gesellschaft. Wobei, auch das will ich nicht verhehlen, eine gemeinsame Sprache noch nicht allein Garantie für diese ist, wie Valentin Inzko sicherlich mit Blick auf unseren gemeinsamen früheren Einsatzort in Bosnien und Herzegowina bestätigen kann.

So wichtig die gemeinsame Sprache für eine demokratische europäische Öffentlichkeit ist, dürfen wir uns aber nicht allein mit dem Englischen begnügen. Denn damit würde gerade jener Aspekt der Vielfalt Europas verloren gehen – und das Gegenteil von Vielfalt ist Einfalt.

Noch treffen wir diese Vielfalt an, auch hier. In Slowenien sprechen viele Menschen neben Englisch eine weitere Sprache, oft Deutsch, manchmal Italienisch, Französisch oder Spanisch. Besonders bei Älteren sind noch aus jugoslawischer Zeit die Kenntnisse jener Sprache, die einst Serbokroatisch genannt wurde, so selbstverständlich, dass sie oft bei der Frage nach Fremdsprachenkenntnissen gar nicht erwähnt wird.

Aber eine kritische Bemerkung gegenüber unserem Gastland will ich mir an dieser Stelle doch erlauben. Slowenien ist in der EU eigentlich in der Spitzengruppe, was Fremdsprachenkenntnisse anbelangt, aber die Tendenz zeigt leider in den letzten Jahren nach unten. Seit die zweite Fremdsprache an den neunjährigen allgemeinbildenden Schulen kein Pflichtfach mehr ist, leidet der Unterricht. An den meisten allgemeinbildenden Schulen wird die zweite Fremdsprache nur noch auf dem Level einer freiwilligen AG unterrichtet. Die Lehrer*innen müssen dabei fortgeschrittene Schüler*innen gemeinsam mit Anfänger*innen unterrichten – ein struktureller Fehler, der für Lehrende wie für Lernende unglaublich demotivierend ist, wie ich in vielen Gesprächen in Schulen im ganzen Land höre und zuhause live beobachten kann. Und ein Fehler, der sich leider direkt bemerkbar macht: Das sprachliche Niveau der slowenischen Schülerinnen und Schüler im Englischen ist zwar weiterhin ausgezeichnet. In den übrigen Sprachen ist das Niveau dagegen bereits geringer als noch vor einer Generation. Und das in einer Zeit, in der andere europäische Staaten, in denen es früher schlecht um den Fremdsprachenunterricht stand, enorm schnell aufholen. Slowenien droht hier ernsthaft zurückzufallen, obwohl es doch selbst so eine reiche Sprachengeschichte hat. Und wenn ohnehin alle Englisch können, ist eine Zusatzsprache eben der entscheidende Startvorteil!

Umso bedeutender, dass hier intensiv diskutiert wurde, wie wir Europa weiter sprachlich voranbringen können.

Ich danke dem Goethe Institut, unseren portugiesischen Trio-Partnern und allen weiteren heute beteiligten Partnern für diese wichtige Konferenz!

Zur Sprache – und der Vielfalt ihrer Stimmen

von

Dr. Árpád-Andreas Sölter

Leiter des Goethe-Instituts in Ljubljana, Slowenien

Sprache bildet die Grundlage aller Kommunikation. Sprache ist Teil unserer Identität. Sie signalisiert Herkunft. Sie verleiht Wünschen, Interessen und Perspektiven ihren Ausdruck. Eine gemeinsame Sprache erleichtert die Weitergabe von Ideen und Wissen. Sprache ist das Fundament für gesellschaftliche, nicht zuletzt wirtschaftliche Teilhabe. Sprachen sind für die Zusammenarbeit und den Austausch der Europäer mit der Welt und auch untereinander von entscheidender Bedeutung. Sie sind das Herzstück des kommunikativen Handelns in der Europäischen Union. Mehrsprachigkeit prägt unsere alltägliche Realität. Die Vielfalt der Sprachen und Kulturen in Europa – und sogar ihr Wettbewerb – stellen einen entscheidenden Vorteil dar.¹ Was aber wäre das Gegenteil von Vielfalt? Einfalt. Europa besteht und gedeiht deshalb in seiner genuinen Vielfältigkeit. Vielfalt ist unsere entscheidende Stärke.²

Professor Jörg Roche (LMU München) bezeichnet Europa als „ein Eldorado der Mehrsprachigkeit“. Er plädiert dafür, unser sprachliches und kulturelles Kapital in vollem Umfang als „kreativen Reichtum“ zu nutzen. Dieser implizite Imperativ „Weg von der Nabelschau, dem exklusiven Rückbezug nur auf's Eigene allein!“ ist eine klare Absage an mono-linguales und künstlich verengtes nationalstaatliches Denken. Doch sind uns denn nicht größere Länder bekannt, in denen dem Fremdsprachen lernen keine größere Bedeutung zukommt? Ist nicht insbesondere in kleineren Ländern positiv festzustellen, dass man an Fremdsprachen und ihrem Erwerb starkes Interesse zeigt?

Unsere *Raison d'Être* im Goethe-Institut war, ist und bleibt die Mehrsprachigkeit. Sie gilt uns als Verstandes- und als Herzensangelegenheit. Jede neue Sprache eröffnet Horizonte, Inspiration und neue Welten. Es ist deshalb unser Anliegen, Interesse für das Erlernen von Sprachen bei Kindern, Jugendlichen und Erwachsenen zu wecken. Deutsch als Fremdsprache in Slowenien verdient diesen Einsatz in besonderem Maße. Über Jahrhunderte sind die Bande zwischen unseren Ländern eng gewesen und der Einfluss stark. Es gibt eine besondere Beziehung, eine Freundschaft zwischen unseren Kulturen. Vor diesem Hintergrund möchte ich 1. kurz zunächst das „Europanetzwerk Deutsch“ mit seinen Aktivitäten erläutern und anschließend 2. an die, wie ich finde, sehr gelungene Veranstaltung „Europa. Deine Sprachen - „Slowenien und die Mehrsprachigkeit“ in Ljubljana im Herbst 2021 erinnern, um dann 3. ein Plädoyer für Vielsprachigkeit zu entfalten.

Im Rahmen der Auswärtigen Kultur- und Bildungspolitik Deutschlands engagiert sich das Goethe-Institut für die Förderung der Mehrsprachigkeit in Europa. Seit 25 Jahren fördert das „Europanetzwerk Deutsch“ die deutsche Sprache in den europäischen Institutionen und setzt sich somit für ein mehrsprachiges Europa ein. Bereits 1994 wurde aus diesem Grunde das Europaanetzwerk Deutsch ins Leben gerufen. Ziel ist, die deutsche Sprache gleichberechtigt neben Englisch und Französisch als dritte Arbeitssprache der europäischen Institutionen für die aktive Kommunikation in und mit Europa zu positionieren und v.a. zu verwenden. Das Auswärtige Amt und das Goethe-Institut fördern daher mit dem exklusiven Stipendienprogramm Europaanetzwerk Deutsch die deutsche Sprache als Arbeits- und Verfahrenssprache in den Europäischen Institutionen. Verschiedene Sprachkursprogramme sowie Veranstaltungen zu gesellschaftspolitischen und kulturellen Themen bieten die Möglichkeit, vorhandene Deutschkenntnisse zu vertiefen und Teil eines engagierten Alumni-Netzwerks in Europa zu werden.

1 Árpád Sölter, Das Wunder Europa: In dubio pro libertate. <https://www.goethe.de/ins/se/de/kul/ges/rbg/rev/21888138.html>. Englische Fassung: The marvel that is Europe: In dubio pro libertate. In: Goethe-Institut Schweden, Europe. Legacy of the Humanists, S. 2-7. (Letzter Zugriff 22.12.2021). https://issuu.com/goetheschweden/docs/humanisternas_arv_webbpublikation_english. Katalog zur Humanismus-Ausstellung auf Slowenisch: Čudež Evrope: In dubio pro libertate, S. 4-8. <https://www.cd-cc.si/sites/www.cd-cc.si/files/documents/Evropa%20-%20dedis%CC%8C%CC%8Cina%20humanistov%20-%20katalog.pdf> (Letzter Zugriff 22.12.2021).

2 Árpád Sölter, Die Bedingungen des ‚europäischen Wunders‘: Forschungsstand und Ausblick, in ders., Moderne und Kulturkritik. Jürgen Habermas und das Erbe der Kritischen Theorie, Bonn: Bouvier 2021 (2. Auflage), S. 171-182.

Vor diesem Hintergrund und im Rahmen der EU-Ratspräsidentschaft Sloweniens führten die Germanistik-Abteilung der Philosophischen Fakultät in Ljubljana und das Goethe-Institut Ljubljana im Oktober 2021 gemeinsam eine Konferenz durch, die den Titel trug „Europa. Deine Sprachen – „Slowenien und die Mehrsprachigkeit.“ Diese Tagung anlässlich des Trio-Ratsvorsitzes Deutschland-Portugal-Slowenien war die letzte aus der betreffenden Reihe im Europeanetzwerk Deutsch. Im ersten Teil stand Mehrsprachigkeit im Zentrum, die aus unterschiedlichen Perspektiven von Experten und Expertinnen fachlich beleuchtet wurde. Der zweite Teil betonte historische, politische und aktuelle Geschehnisse in Slowenien in Verbindung mit dem Tagungsthema. Die Fachkonferenz befasste sich insofern mit verschiedenen Aspekten der Mehrsprachigkeit in slowenischen Bildungseinrichtungen, um Herausforderungen aufzuzeigen, mit denen sich die Interessensvertreter in verschiedenen Bereichen des slowenischen Bildungssystems konfrontiert sehen. Die Tagung »Slowenien und die Mehrsprachigkeit« konzentrierte sich auf strategischen Ziele, nämlich

1. um für die neue Mehrsprachigkeit – und ihre Vorteile für Slowenien – zu sensibilisieren,
2. um darauf hinzuwirken, eine zweite Fremdsprache im slowenischen Schulsystem fest zu verankern und
3. generell unser Bewusstsein dafür zu schärfen, inwiefern Sprachen und ihr Erwerb zur Identität sowohl der einzelnen Person als auch der Nation beitragen.

Als Arbeitssprachen waren sämtliche Sprachen der Teilnehmerinnen, Teilnehmer und Vortragenden aus Slowenien, Kroatien, Deutschland und Österreich erwünscht. Die Konferenz war also selbst eine Feier der Mehrsprachigkeit mit vielen verschiedenen Sprachen – jeweils mit dem Angebot einer englischen Übersetzung.

Das Symposium richtete sich neben der interessierten Öffentlichkeit an die folgenden Zielgruppen:

- Entscheidungsträger und Entscheiderinnen aus dem Bildungsministerium und anderen Ministerien
- Vertreter & Vertreterinnen der EU-Institutionen in Slowenien
- Schulleitungen, Bildungsinstitutionen und ihre Vertreter & Vertreterinnen
- Professorinnen und Professoren, Hochschullehrkräfte, Fremdsprachenlehrkräfte, Lektoren
- Expertinnen und Experten aus der Mehrsprachigkeitsforschung sowie
- Alumni und Partner des Projektes Europeanetzwerk Deutsch.

Auf die zentrale Rolle der Sprache und des Spracherwerbs komme ich zurück. Der deutsche Dichter Rückert (1788 - 1866) hat zur Mehrsprachigkeit den wunderbar programmatischen Gedanken formuliert:³ „Mit jeder Sprache mehr, die du erlernst, befreist Du einen bis daher in dir gebundenen Geist (...).“ Vollmundige Worte wie diese sollten die Sprachpolitik unserer Tage tragen und beflügeln. Unsere angelsächsischen Freunde würden für diesen Impetus sicher ein kurzes, griffiges Motto wie „*Enriching lives, opening minds*“ o.ä. wählen. Die empirische Forschung belehrt uns über weitere handfeste Vorteile solcher Anstrengung, zum Beispiel kann Fremdsprachen lernen das Altern verlangsamen. Es kann sogar der Demenz vorbeugen. Diese frohe Botschaft sollte uns motivieren, ggf. noch einmal mit Elan unserer durchaus ausbaufähigen Kenntnisse einst mühevoll erlernter Sprachen aufzufrischen.

Jedem, der die Gelegenheit ergreift, mehrere Sprachen zu erlernen, eröffnen sich phantastische Möglichkeiten. Wir denken unmittelbar ans Vergnügen und Nützliche, an Reisen, Studieren und Arbeiten, und zwar in ganz Europa. Wir haben längst fast alle persönlich erlebt, wie Sprachen und Sprachkenntnisse unser Leben verändern können. Vom österreichischen Philosophen Ludwig Wittgenstein stammt das berühmte Diktum: „Die Grenzen meiner Sprache bedeuten die Grenzen meiner Welt. Ich kenne nur das, wofür ich Wörter habe.“⁴ D.h. es geht im Kern um wesentlich mehr als bloß instrumentelle Erwägungen des Nützlichen und der Zweckrationalität. Die These lautet: Jede neu erlernte Sprache erschließt und eröffnet mir eine eigene Welt. Sie bietet die

3 Friedrich Rückert, Die Weisheit des Brahmanen. Bd. 2. Leipzig, 1837, S. 181. In: Deutsches Textarchiv https://www.deutschestextarchiv.de/rueckert_brahmane02_1837
https://www.deutschestextarchiv.de/rueckert_brahmane02_1837/191 (Letzter Zugriff 22.12.2021).

4 Ludwig Wittgenstein, Tractatus Logico-Philosophicus, Satz 5.6.

Chance, neue Menschen aus anderen Kulturen kennenzulernen, diese zu verstehen – und ermöglicht dadurch dem Individuum, *sich dadurch erst selbst als Mensch* entfalten zu können. Gadamer nennt diesen Prozess des Verstehens und der Verständigung in seiner universalen Hermeneutik „*Horizontverschmelzung*“.⁵ Das Verschmelzen der Farben unserer verschiedenen Horizonte im Abendrot... gibt es ein schöneres Bild für unser gegenseitiges Verständnis?

Mit einem Sprach austausch kann man unendlich viel gewinnen. Derartig prägende Erfahrungen können ganze Lebensläufe bereichern und sie dadurch in positiver Richtung verändern – bei Jugendlichen ist dies in ihrer formativen Phase ganz besonders der Fall. Je unsicherer, je fragiler die Welt um uns herum, desto mehr wird uns klar, es sind solche Brückenbauer, die wir benötigen, die Vermittler, die als 'Über-setzer' zwischen den Ufern wirken, und zwar zwischen unseren kulturellen wie sprachlichen einander oft sogar genau gegenüber liegenden Ufern. Den Anderen in seiner Welt besser zu verstehen, Distanz zu überwinden, Miss- und Unverständnis beim Gegenüber abzubauen - darum geht es! Es lohnt sich so sehr. Denn sprachliche Verständigung ist insofern nicht nur wertvoll, sondern, um mit Kant zu sprechen, die Bedingung der Möglichkeit von Verstehen überhaupt. Fremdsprachenlernen ist diesem Verständnis zufolge deshalb auf lange Sicht zugleich die beste Friedenspolitik.

Der aufmerksame Beobachter gewinnt den Eindruck, dass sich die Verhältnisse der Sprachen untereinander derzeit ändern. Deutschland, Österreich und die Schweiz nehmen eine immer wichtigere Rolle in Europa ein. Die deutsche Sprache gewinnt so an Bedeutung. Sowohl wirtschaftlich wie politisch sind gute Deutschkenntnisse also klar von Vorteil. Es ist klüger, die Sprache der Kunden zu sprechen bzw. die der jeweiligen Verhandlungspartner. Deutschland ist eine dominierende Macht in der EU. In Deutschland wartet ein gigantischer Arbeitsmarkt. Und der dortige akute Fachkräftemangel darf als explizite Einladung an alle Qualifizierten verstanden werden. Englisch bleibt also ein MUSS, aber Deutsch ist ein PLUS! Denn wengleich das Englische weiterhin eine wichtige Rolle im Austausch der Europäer spielen wird, spielen die englischsprachigen Länder in der EU nach dem Brexit im Vergleich zu früher nun eine marginalere Rolle.

Sicherlich können wir Ihnen mit einem Deutschkurs in unserem Kulturinstitut nicht eine neue Seele schenken, sofern Sie sich denn überhaupt eine solche wünschen, aber – ganz im Sinne unseres Namensgebers Johann Wolfgang von Goethe – darf ich Ihnen dessen Gedanken anbieten: "Du hast so viele Leben, wie du Sprachen sprichst." Solche Begeisterung und Emphase für gelebte Mehrsprachigkeit steht uns auch heute gut zu Gesicht. Denn Vielfalt ist eben besser als Einfachheit. *Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš!*

⁵ Hans-Georg Gadamer, *Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*, (1960, Tübingen) 4. Auflage, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen 1975. <https://www.spektrum.de/lexikon/philosophie/horizontverschmelzung/899>

O VEČJEZIČNOSTI V PRAKSI

doc. dr. Andreja Retelj

Filozofska fakulteta Ljubljana, vodja programskega odbora

Strokovna konferenca Slovenija in njena večjezičnost predstavlja pomemben prispevek učiteljev praktikov na področju razvijanja večjezičnosti po celotni izobraževalni vertikali. Kljub temu, da številni evropski in domači dokumenti zadnjega desetletja poudarjajo pomen večjezične družbe, njene prednosti in doprinos k bolj kakovostnem sobivanju, pa so pri realizaciji v praksi učitelji in učiteljice večinoma prepuščeni lastni iznajdljivosti, kaj in kako večjezičnost spodbujati in kako jo vsem šolskim deležnikom približati na način, ki je za vse sprejemljiv, vključujoč in nenazadnje tak, ki bo prispeval k odpravi morebitnih zadržkov, stereotipnih predstav ali negativnemu odnosu do večjezičnosti v današnji družbi. Eden izmed pomembnih ciljev konference je bil zato nuditi prostor za izmenjavo mnenj učiteljem in učiteljicah, ki se z večjezičnostjo srečujejo vsak dan in vsak trenutek svojega dela, oporo in spodbudo za spopadanje z izzivi večjezičnosti, kakor tudi vir idej za nadaljnja prizadevanja pri razvijanju večjezičnosti v različnih starostnih skupinah učečih se.

Prispevki učiteljic in učiteljev, ki so sodelovali na strokovni konferenci, prikazujejo načine razvijanja večjezičnosti pri pouku tujih jezikov, pri pouku nejezikovnih predmetov, pri medpredmetnem povezovanju prvega in tujih jezikov, pri medpredmetnem povezovanju jezikovnih in nejezikovnih predmetov, večjezične dejavnosti v okviru izbirnih vsebin, krožkov, projektnega tedna, večjezičnih prireditev... Med prispevki, ki so bili predstavljeni v štirih sekcijah, lahko najdemo ideje za razvijanje večjezičnosti za mlajše in starejše učence in učenke, dijake in dijakinje, pa tudi za študentke in študente.

Bogat nabor realiziranih idej v vsakdanji šolski praksi na različnih ravneh tako priča, da večjezičnost v Sloveniji ni samo ena izmed visokoletečih idej na papirju, ampak da šolski prostor odpira vrata in pomembno prispeva k razvoju večjezične družbe, strpnosti, razumevanju drug drugega v jezikovni različnosti in nenazadnje k rešitvam vključujoče družbe za vsakega posameznika ne glede na to, kakšno je njegovo jezikovno ozadje.

SEKCIJA 1

Moderacija: izr. prof. dr. Nataša Pirih Svetina

Sekcijsko predavanje

Izr. prof. dr. Nataša Pirih Svetina
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

ČAS ZA SLOVENŠČINO¹

V uvodu prispevka se sprašujem, kako je, če je slovenščina (še) drugi ali tretji jezik učenca, vključenega v slovenski izobraževalni sistem, v katerem ima slovenščina pretežno vlogo učnega jezika. Naslov samega prispevka je lahko tudi odgovor na to vprašanje. Namreč, če je slovenščina (še) drugi ali tretji jezik našega učenca ali morda to še postaja, potem je zanjo najprej potreben čas. Dejstvo je, da učenec, ki se kot priseljensec vključuje v slovenski šolski sistem, takih pa je, po podatkih MIZŠ, iz leta v leto več, nikakor ni brez jezika – v naš šolski prostor vnaša svoj jezikovni repertoar, s katerim pa lahko ravnamo na različne načine. Lahko ga ne upoštevamo, se celo pretvarjamo, da ga ni in ga zanemarimo. Lahko ga pojmuje kot oviro pri učenju in vključevanju, kar potrjujejo številne navedbe iz evalvacijske študije »Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik«.² Dejansko pa bi ga morali izkoristiti kot potencial pri učenju in vključevanju ter prednost pri razvijanju posameznikove raznojezičnosti in družbene večjezičnosti. Celotni jezikovni repertoar vseh v šolski sistem vključenih posameznikov predstavlja ogromen, slabo izkoriščen kapital tako na ravni posameznikov kot družbe v celoti.

Čeprav rezultati različnih raziskav – npr. ankete, izvedene med učitelji v okviru projekta JEŠT – kažejo, da se večina vprašanih strinja s trditvijo, da je znanje različnih jezikov pomembno, saj se lahko tako sporazumemo z več ljudmi in se seznanimo z več kulturami, pa nastajajo razlike v vrednotenju posameznih jezikov. Kot se je pokazalo v zgoraj omenjeni evalvacijski študiji, je to, kaj počnemo z učenčevim jezikovnim repertoarjem, precej odvisno od tega, kateri je njegov J1. Do nekaterih jezikov, posledično tudi do njegovih govorcev, namreč razvijamo negativne stereotipe in predsodke. Po podatkih omenjene študije so učitelji npr. problematizirali rabo materinščine v družinskem okolju. Kot 'problem' se znotraj slovenskega šolskega sistema vedno znova izpostavlja albanščina in njeni govorniki, kar je nedvomno povezano z nepoznavanjem in nesprejemanjem drugačne kulture nosilcev tega jezika, pa tudi s socialno-ekonomskim statusom družin, ki prihajajo v Slovenijo predvsem kot ekonomska migracija. Socialno-ekonomski status v veliki meri pogojuje šolsko uspešnost, a se je kljub temu vredno vprašati, ali je albanščin res tak problem in predvsem, čigav problem je.

Glede na to, da je bilo v zadnjem času vpeljanih že precej sistemskih rešitev, ki naj bi bile v pomoč pri boljšem vključevanju učencev priseljencev v slovenski šolski sistem in katerih učinki bodo vidni še v daljšem časovnem obdobju, si v zadnjem delu prispevka dovolim predlagati tudi nekatere dodatne spremembe, ki bi dolgoročno lahko imele pozitiven vpliv na vključevanje učencev priseljencev v izobraževalni sistem. Potrebne bi bile spremembe pouka slovenščine na celotni vertikali, da bi ta postal bolj vključujoč tudi za tiste, ki jim slovenščina ni J1 in bi ponujal predvsem funkcionalno znanje jezika za rabo (namesto pouka o jeziku). Razmišljati pa bi veljalo med drugim o vključevanju učenja albanščine (tudi bosanščine in makedonščine) v nabor pedagoških študijskih predmetov – to je tistih, ki bodoče učitelje pripravljajo na delo v OŠ in SŠ.

Ključne besede: slovenščina kot J2, šolski sistem, učni jezik, jezikovni repertoar, raznojezičnost, večjezičnost

¹ Naslov prispevka je izposojen iz kompleta dveh učbenikov in delovnih zvezkov za poučevanje slovenščine kot neprvega jezika, ki sta namenjena najstnikom: <https://centerslo.si/za-otroke/gradiva/gradivo-za-najstnike-2/> (dostop: 26. 10. 2021).

² <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Razvoj-solstva/Svet-za-kakovost-in-evalvacije/KONCNO-POROCILO-FF-SLOVENCINA-januar-2021.pdf> (dostop: 26. 10. 2021).

Tjaša Šuc Visenjak
OŠ Fram
tjasasucvisenjak@gmail.com

VPLIV POUKA TUJIH JEZIKOV NA VEČJEZIČNOST

Znanje tujih jezikov predstavlja izredno vlogo v življenju posameznika. Prispeva k sporazumevanju, srečevanju z različnimi kulturami in k lažjemu integriranju v družbo. Zaradi globalizacije modernega sveta je izredno pomembno znanje vsaj enega tujega jezika. Prav tako ima znanje tujih jezikov ogromno dodatnih prednosti v življenju posameznika, kot na primer pri zaposlitvi, izobraževanju ter splošnem bogatenju znanja.

Ker prihajajo ljudje iz različnih kultur in jezikovnih ozadij, je pomembno, da se ohrani in krepí znanje maternega jezika in drugih jezikov, s katerimi se še srečamo v življenju zaradi zaposlitve, selitve, daljših potovanj, bega iz države ali drugih življenjskih situacij. Eno izmed življenjskih poti predstavlja izobraževanje. V panogi izobraževanja je krepitev večjezičnosti prav tako ključnega pomena, saj nas razne izkušnje zaznamujejo za vso življenje. V okviru učnega procesa je na podlagi raznih medpredmetnih povezav in tematik pri pouku mogoče krepiti in spodbujati večjezičnost. To je mogoče na primer pri pouku geografije ali domovinske in državljanske kulture in etike, kjer se ob obravnavi raznih kultur lahko doda še vsebine tujega jezika in tako ob medpredmetni povezavi krepimo še večjezičnost in medkulturnost. Podoben primer je mogoč tudi pri samih jezikovnih predmetih, kjer se lahko ura maternega jezika (na primer pouk slovenščine) poveže z vsebinami enega ali več tujejezičnih predmetov (na primer pouk angleškega in nemškega jezika). Prispevek temelji na poudarku spodbujanja večjezičnosti pri pouku tujega jezika in prepletu kulturnih tem. Ker se je način podajanja pouka v zadnjem času močno spremenil, bodo predstavljeni primeri dobrih praks pouka na daljavo, pouka v okolici in pouka v sami šoli. Kot jezikoslovka stremim k vzpostavitvi drugega tujega jezika v šolskem sistemu, saj ima sam pouk tujih jezikov ogromen pozitiven vpliv na posameznika. Ta vpliv bo prav tako predstavljen. Navsezadnje predstavlja znanje raznih jezikov (primarnih ali sekundarnih) okno v svet.

Ključne besede: tuji jeziki, večjezičnost, kultura, pouk, medpredmetnost

DER EINFLUSS DES FREMDSPRACHENUNTERRICHTS AUF DIE MEHRSPRACHIGKEIT

Fremdsprachenkenntnisse spielen im Leben eines Menschen eine außergewöhnliche Rolle. Es trägt zur Kommunikation, Begegnung mit unterschiedlichen Kulturen und Integration in die Gesellschaft bei. Aufgrund der Globalisierung der modernen Welt sind Fremdsprachenkenntnisse, auch wenn es sich um lediglich eine Fremdsprache handelt, von enormer Bedeutung. Fremdsprachenkenntnisse haben auch eine Vielzahl zusätzlicher Vorteile im Leben jedes Einzelnen, wie zum Beispiel bei einer neuen Arbeit, in der Bildung und bei allgemeiner Wissensbereicherung.

Da Menschen aus unterschiedlichen Kulturen und sprachlichen Hintergründen kommen, ist es wichtig, die Stärkung der sowohl der eigenen Muttersprache wie auch anderer Sprachen, die uns im Leben noch durch neue Arbeit, Umzug, längere Reisen, Flucht oder andere Lebenssituationen begegnen, aufrechtzuerhalten. Einer der Lebenswege ist Bildung. Auch im Bildungsbereich ist die Stärkung der Mehrsprachigkeit entscheidend, weil uns verschiedene Erfahrungen ein Leben lang prägen. Innerhalb des Lernprozesses kann die Mehrsprachigkeit im Unterricht anhand verschiedener interdisziplinärer Verbindungen und Themen gestärkt und gefördert werden. Bei verschiedenen Fächern ist dies möglich, wie etwa im Geographie- oder Heimat- und Bürgerkultur und Ethikunterricht, wo neben verschiedenen Kulturen auch fremdsprachliche Inhalte hinzukommen und neben der interdisziplinären Verbindung noch Mehrsprachigkeit und Interkulturalität gestärkt werden können. Ein ähnliches Beispiel ist auch in den Sprachfächern

möglich, wo der Muttersprachunterricht (z. B. Slowenischunterricht) mit den Inhalten eines oder mehrerer Fremdsprachenfächer (z. B. Englisch- und Deutschunterricht) verbunden werden kann.

Der Artikel basiert auf der Betonung der Förderung von Mehrsprachigkeit im Fremdsprachenunterricht und des Geflechts der kulturellen Themen. Da sich die Art des Unterrichts in letzter Zeit stark verändert hat, werden Beispiele guter Praxis des Fernunterrichts, des Unterrichts in der Umgebung und des Unterrichts in der Schule vorgestellt. Als Sprachwissenschaftlerin bemühe ich mich, dass eine zweite Fremdsprache im Schulsystem etabliert wird, da der Fremdsprachenunterricht selbst einen enormen positiven Einfluss auf jeden Einzelnen hat. Auch dieser Einfluss wird vorgestellt. Schließlich öffnet die Kenntnis verschiedener Sprachen (primärer oder sekundärer) mehrere Fenster zur Welt.

Schlüsselwörter: Fremdsprachen, Mehrsprachigkeit, Kultur, Unterricht, interdisziplinär

Alenka Likar
Osnovna šola Koper
alencalika.2010@gmail.com

ŠPANŠČINA V VEČJEZIČNEM OKOLJU

Predstavitev se osredotoča na didaktične vidike poučevanja španščine kot tujega jezika v učilnicah z večjezičnimi mladostniki na narodnostno mešanem območju slovenske Istre, ki tako učitelju tujega jezika kot učencem nenehno predstavlja izziv pri razvoju komunikacijske kompetence v španščini kot tudi pri razvoju večjezične kompetence. Najprej bo predstavljen kontekst poučevanja v osnovni šoli na stičnih območjih med italijanskim, slovenskim in drugimi maternimi jeziki migrant-skih skupnosti, ki prebivajo na tem območju. Nato bodo obravnavani didaktični pristopi v procesu učenja španskega jezika, upoštevajoč prednosti in težave prepletanja materinščine (slovenščine) in jezika okolja (italijanščine) ter drugih jezikov. Nacionalni projekt Jeziki štejejo (Languages matter) predpostavlja, da številne posameznikove in družbene lastnosti, ki izhajajo iz izkušenj različnih jezikov in kultur, vzajemno delujejo druga na drugo, se prepletajo in oblikujejo v novo obliko sporazumevanja, ki temelji na spodbujanju uporabe vseh posamezniku dostopnih jezikovnih virov in kultur. Pri pouku jezika se je potrebno torej osredotočiti na razvoj raznojezične kompetence pri posameznikih ter uporabo učinkovitih učnih pristopov s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije in jezikovnih virov ter tehnologij. Primer dobre prakse je lahko pisanje dvojezičnih zgodb, primerjava slovničnih struktur in besedišča (španščina – kitajščina, španščina – italijanščina, španščina – angleščina, španščina – bosanščina, španščina – srbsščina), uporaba tabličnega računalnika pri pouku (Kaynote, Pages, Kahoot, Nearpod, WordWall) ter reševanje večjezičnih didaktičnih nalog.

Ključne besede: večjezičnost, osnovna šola, učinkoviti učni pristopi, tuji jezik španščina, informacijsko komunikacijska tehnologija (IKT)

EL ESPAÑOL EN UN CONTEXTO PLURILINGÜE

La presentación se centra en aspectos didácticos de la enseñanza del español como lengua extranjera en aulas con aprendientes adolescentes plurilingües en la zona étnicamente mixta de la Istria eslovena, que no dejan de suponer un auténtico reto para el profesor de idiomas extranjeros y para el propio alumno en el desarrollo de las competencias comunicativas en E/LE y la competencia multilingüe. En primer lugar se presentará el contexto de enseñanza en la escuela primaria en las zonas de contacto entre el italiano y el esloveno y otras lenguas nativas de la comunidad migrante residente en la zona. A continuación, se debatirá sobre las implicaciones didácticas, las (des)ventajas del uso L1 y L2 (el italiano o el esloveno), además de otras lenguas extranjeras adquiridas en niveles ulteriores de aprendizaje, como andamiaje en el proceso de aprendizaje del español. Se proporcionarán ejemplos prácticos de métodos y actividades, enmarcados en el proyecto nacional Jeziki štejejo (Languages matter) cuyo fin es desarrollar la competencia multilingüe en las personas con el apoyo de idiomas accesibles según recursos y culturas que las rodeen, y mediante el apoyo de las tecnologías de información y comunicación. En conclusión, se evaluarán diferentes propuestas didácticas llevadas a cabo para dicho fin; el desarrollo de la competencia lingüística (escribir historias bilingües, comparación de estructuras gramaticales), la competencia léxica y plurilingüe (el vocabulario contrastivo español - chino, español - italiano, español - inglés, español - bosnio, español - serbio) y la competencia digital (el uso de tabletas en la clase de E/LE).

Palabras clave: plurilingüismo, escuela primaria, enfoques de aprendizaje eficaces, español como lengua extranjera, tecnologías de la información y la comunicación (TIC)

Admira Ćosić

OŠ Šmartno pod Šmarno goro/ doktorandka FF (Ljubljana)

admira.cosic@gmail.com

INTERFERENCA V JEZIKOVNEM STIKU MED SLOVENŠČINO IN NEMŠČINO

V odvisnosti od razvoja družbenih danosti, vloge jezikov v današnji družbi in večjezičnosti se pojavljajo različne tendence razvoja sodobnega jezikoslovja. Ena izmed teh je med drugim tudi raziskovanje večjezičnosti, ki predstavlja enega od postulatov sodobne evropske družbe. Učenje tako drugega kot tujega jezika je podvrženo kompetencam v maternem jeziku, poleg splošne sporazumevalne zmožnosti v tujih jezikih pa se v okviru pridobljenih glasoslovnih, slovničnih in leksikalnih zmožnosti pojavljajo jezikovne napake oziroma interference. Jezikovno interferenco je v kontekstu jezikov v stiku proučeval že Uriel Weinreich (1976), s kontrastivnega vidika pa gre za pojav, ki ves čas spremlja tudi učenje nemščine kot tujega jezika v slovenskem jezikovnem kontekstu. V prispevku so predstavljeni rezultati magistrske naloge, ki se osredotoča na analizo vpliva jezikovne interference med slovenščino in nemščino. Namen dela je bil preučiti vpliv slovenskega jezika na nemščino, analizirati problematiko medjezikovnih vplivanj ter sistematizirati najpogostejše deviacije od idiomatično in slogovno ustreznih izrazov. Teoretični del naloge predstavlja temeljne pojme s področja kontrastivnega jezikoslovja in vzroke kršitev jezikovnih norm, ki nastanejo kot posledica vpliva maternega jezika na ciljni jezik. Empirični del je posvečen analizi interferenčnih napak na morfemski, leksikalno-semantični in skladenjski ravni pri študentih prvega letnika germanistike oz. nemicistike prve in druge stopnje Univerze v Ljubljani. Rezultati analize dajejo natančen odgovor na vprašanje, v kolikšni meri je delež interferenčnih napak odvisen od stopnje študijskega programa, vpliva drugih tujih jezikov in usvajanja nemščine v otroštvu. Interference so bile prisotne na obeh stopnjah pri izbrani in kontrolni skupini, pri čemer gre vzroke iskati v neozaveščenih strukturah ciljnega ter maternega jezika. Rezultati kažejo, da se interferenčne napake najbolj pojavljajo pri določanju spola in števila samostalnika, hkrati je negativen vpliv maternega jezika mogoče zaznati tudi pri rabi (ne)določnega člena. Na leksikalni ravni povzročajo težave t.i. lažni prijatelji, toponimi in besedni vrstni red, saj so strukture glavnih in odvisnih stavkov pogosto dobesedno prenesene iz slovenskega jezika v nemščino. Odstopanja se na skladenjski ravni med drugim kažejo pri vezljivosti glagolov in izražanju kongruence, saj slovenski govorec upošteva lastnosti glagola v slovenščini in jih prenese v nemški jezik.

Ključne besede: jezikovna interferenca, napake, kontrastivna analiza, nemščina, slovenščina

INTERFERENZ IM SPRACHKONTAKT ZWISCHEN SLOWENISCH UND DEUTSCH

Das Erlernen sowohl einer Zweit- als auch einer Fremdsprache ist abhängig von der Kompetenz in der Muttersprache, und neben der allgemeinen kommunikativen Kompetenz in der Fremdsprache treten sprachliche Fehler bzw. Interferenzen im Zusammenhang mit der erworbenen phonematischen, grammatikalischen und lexikalischen Kompetenz auf. Die sprachliche Interferenz wurde bereits von Uriel Weinreich (1976) untersucht und ist aus kontrastiver Sicht ein Phänomen, das das Erlernen von Deutsch als Fremdsprache auch im slowenischen Sprachkontext begleitet. Der Beitrag präsentiert Ergebnisse meiner Masterarbeit, die sich auf die Einflüsse zwischen Slowenisch und Deutsch fokussiert. Das Ziel der Arbeit war, den Einfluss der slowenischen Sprache auf das Deutsche zu untersuchen, das Problem der sprachübergreifenden Interferenz zu analysieren und die häufigsten Abweichungen von idiomatisch und stilistisch angemessenen Ausdrücken zu systematisieren. Im theoretischen Teil der Arbeit wurden die grundlegenden Konzepte im Bereich der kontrastiven Linguistik vorgestellt, sowie die Ursachen von Verletzungen der sprachlichen Normen, die durch den Einfluss der Muttersprache auf die Zielsprache entstehen, analysiert. Der praktische Teil widmet sich der Analyse der häufig vorkommenden Interferenzen auf morphematischen, lexikalisch-semantischen sowie auf der syntaktischen Ebene bei Bachelor- und Master-

studierenden, die im ersten Studienjahr an der Philosophischen Fakultät Ljubljana immatrikuliert waren. Die Ergebnisse der Analyse geben eine genaue Antwort darauf, inwieweit der Anteil der Interferenzfehler von dem Studiengang, dem Einfluss anderer Fremdsprachen sowie dem Erwerb des Deutschen in der Kindheit abhängig ist. In der ausgewählten Zielgruppe waren Interferenzen auf beiden Studienrichtungen vorhanden, wobei die Ursachen auf unbewusste Strukturen in der Zielsprache und der Muttersprache zurückgeführt sind. Die Ergebnisse zeigen, dass Interferenzfehler am häufigsten bei der Bestimmung des Geschlechts und dem Numerus auftreten, während ein negativer Einfluss der Muttersprache auch bei der Verwendung des (un)bestimmten Artikels festgestellt werden kann. Auf lexikalischer Ebene ergeben sich Schwierigkeiten durch sogenannte "falsche Freunde", Toponyme und Wortstellung, da die Strukturen von Haupt- und Nebensätzen oft wortwörtlich aus dem Slowenischen ins Deutsche übertragen werden. Auf der syntaktischen Ebene sind Abweichungen auch bei der Verbvalenz und Kongruenz zu beobachten, da der slowenische Muttersprachler die Eigenschaften des Verbs aus dem Slowenischen ins Deutsche überträgt.

Schlüsselwörter: sprachliche Interferenz, Fehler, kontrastive Analyse, Deutsch, Slowenisch

Neža Zupančič Logar
Gimnazija Kranj
neza.zupanciclogar@gimkr.si

POGOSTE NAPAKE SLOVENSКИH DIJAKOV PRI PISNEM IZRAŽANJU V RUŠČINI KOT POSLEDICA JEZIKOVNE INTERFERENCE

Učenje in poučevanje sorodnega jezika (v odnosu do maternega jezika) je vedno po eni strani prednost, saj sta si sorodna jezika v marsičem podobna. Ruščina in slovenščina sta oba slovanska jezika in imata zato veliko besed istih ali vsaj podobnih, oziroma jih je mogoče iz konteksta hitro razumeti, slovnica je zgrajena na podoben način, veliko slovničnih struktur, končnic samostalnikov, pridevnikov in glagolov je podobnih v obeh jezikih. Enako velja tudi za tvorjenje stavkov in večstavčnih povedi. Vse to olajša učenje ruščine maternemu govorniku slovenščine in zato pri pouku velja izkoristiti ta pozitivni jezikovni prenos.

Na drugi strani pa je lahko učenje in poučevanje sorodnega jezika tudi izziv, ker ravno ta podobnost med jezikoma včasih tudi otežuje učenje, saj prihaja do negativnega jezikovnega prenosa iz maternega jezika v jezik, ki se ga učimo. Jezikovni prenos lahko poteka tako na leksikalni, morfološki kot tudi sintaktični ravni. To seveda povzroči, da dijaki, učenci delajo napake tako pri govorjenju kot tudi pri pisanju v tujem jeziku.

V prispevku bom predstavila tako pozitivni kot tudi negativni jezikovni prenos iz slovenščine v ruščino. Na primerih bom prikazala, kako pozitivni jezikovni prenos lahko olajša učenje ruščine, na drugi strani pa, kje se pojavljajo težave zaradi negativnega jezikovnega prenosa. V nadaljevanju se bom podrobneje osredotočila na negativni jezikovni prenos in skozi podrobno analizo pisnih maturitetnih izdelkov dijakov (splošna matura iz ruščine) opisala tipične napake, ki jih dijaki delajo pri pisanju v ruščini, na leksikalni, morfološki in tudi sintaktični ravni. Še posebej bom izpostavila najpogostejše napake na morfološki ravni, ki jih je mogoče pripisati jezikovnemu prenosu iz slovenščine v ruščino.

Menim, da je ta prispevek lahko v veliko pomoč učiteljem ruščine, saj zavedanje, da negativni jezikovni prenos med slovenščino in ruščino vpliva na napake, ki jih dijaki delajo tako med govorjenjem, kot tudi med pisanjem v ruščini, hkrati pa tudi dobro poznavanje teh pogostih in tipičnih napak lahko pripomore k bolj učinkovitemu poučevanju ruščine. Učitelj tako ve, katera poglavja in teme so tiste, ki jim je potrebno pri poučevanju nameniti več pozornosti, in na katere napake je potrebno že vnaprej dijake še posebej opozarjati.

Ključne besede: učenje tujega jezika, sorodni jeziki, poučevanje ruščine, jezikovni prenos, napake

ЧАСТЫЕ ОШИБКИ СЛОВЕНСКИХ УЧЕНИКОВ ПРИ ПИСЬМЕ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ, ВОЗНИКАЮЩИЕ В РЕЗУЛЬТАТЕ ЯЗЫКОВОГО ПЕРЕНОСА

Изучение и преподавание близкородственного языка (по отношению к родному языку), с одной стороны, всегда является преимуществом, поскольку близкородственные языки во многом схожи. Русский и словенский оба являются славянскими языками, и поэтому многие слова одинаковы или, по крайней мере, похожи, или их можно быстро понять из контекста, грамматика построена аналогичным образом, многие грамматические структуры, суффиксы существительных, прилагательных и глаголов похожи в обоих языках. То же самое касается создания предложений. Все это облегчает носителю словенского языка изучение русского языка, и поэтому на уроке следует воспользоваться этим позитивным языковым переносом.

С другой стороны, изучение и преподавание близкородственного языка имеет и свои специфические особенности, потому что именно это сходство между языками иногда затрудняет обучение, поскольку происходит негативный языковой перенос с родного на изучаемый язык. Интерференция - негативный языковой перенос - может происходить на лексическом, морфологическом и синтаксическом уровнях. И эта интерференция является причиной ошибок, возникающих у учащихся как в устной, так и в письменной речи на иностранном языке. В этой статье я представлю языковой перенос со словенского на русский, как позитивный, так и негативный. Я буду использовать примеры, чтобы показать, как позитивный языковой перенос может облегчить изучение русского, и, с другой стороны, где возникают проблемы из-за негативного языкового переноса. Далее я более подробно представлю негативный языковой перенос и на основании подробного анализа письменных работ выпускников (выпускной экзамен - матура по русскому языку) опишу типичные ошибки, которые ученики совершают при письме на русском языке на лексическом, морфологическом и синтаксическом уровнях. Я уделю особое внимание наиболее частотным ошибкам на морфологическом уровне, которые связаны с языковым переносом со словенского на русский.

Я считаю, что эта статья может быть полезной для учителей русского языка, так как осознание того, что негативный языковой перенос между словенским и русским влияет на ошибки, которые учащиеся совершают при разговоре и письме на русском языке, а также хорошее знание перечня этих типичных ошибок, могут помочь более эффективно преподавать русский язык. Таким образом, учитель знает, каким темам нужно уделять больше внимания при обучении, и на какие ошибки следует заранее обратить особое внимание учеников.

Ключевые слова: изучение иностранного языка, близкородственные языки, преподавание русского языка, языковой перенос, ошибки

Barbara Triler
Gimnazija Kranj
barbara.triler@gimkr.si

Z JEZIKOVNO BIOGRAFIJO DO VEČJE UČNE MOTIVACIJE DIJAKOV ZA UČENJE TUJIH JEZIKOV

Na učenje tako maternega kot tudi tujega jezika lahko gledamo kot na proces, na katerega vplivajo različni dejavniki. Zagotovo pri tem veliko vlogo igrata posameznikovo socialno okolje in njegova individualna življenjska pot, ki v določenih trenutkih usmerjata rabo različnih jezikovnih kompetenc v posameznih socialnih situacijah.

Z raziskovanjem teh individualnih dejavnikov, ki analizirajo različne vidike učenja jezika in učečim se nudijo vpogled v subjektivno refleksijo rabe in znanja posameznega jezika, se ukvarja metoda jezikovne biografije. Gre za relativno mlado disciplino, ki je v zadnjih letih postala samostojno področje raziskovanja v lingvistiki, sociolingvistiki, didaktiki tujih jezikov ipd. Jezikovne biografije se ukvarjajo z raziskovanjem danih pogojev za učenje jezikov: učni procesi, posameznikovo okolje, čustva, identiteta, posamezni ključni dogodki, vpliv socialnega okolja in posameznikov.

V trenutni praksi raziskovanja se uporabljajo dokaj heterogene metode jezikovnih biografij, osebe lahko ustno ali pisno pripovedujejo svojo jezikovno zgodovino na podlagi vnaprej določenih izhodišč, lahko se izvedejo različni intervjuji z usmerjenimi vprašanji, pripravijo se lahko vprašalniki, slikovni prikazi, jezikovni portreti, jezikovni portfelji, dnevniki, samo refleksivni pisni sestavki in podobno.

V tem prispevku se osredotočim na uporabo metode jezikovne biografije v didaktične namene. Jezikovne biografije lahko učečim se pomagajo, da bolje razumejo svoj jezikovni razvoj, ocenijo vrednost in znanje posameznega jezika, povečajo motivacijo za učenje, optimizirajo učne procese in učne strategije. Hkrati pa te informacije pedagoškemu delavcu lahko pomagajo pri oblikovanju primernih učnih ciljev za optimalen napredek pri učenju.

V pričujočem prispevku bom predstavila glavne ugotovitve anketnega vprašalnika, ki sem ga uporabila kot metodo za pripravo jezikovnih biografij dijakov. Vprašalnik je izpolnila skupina dijakov, ki se učijo nemščino kot drugi tuji jezik. Z vprašanji sem želela od dijakov izvedeti, kateri so njihovi materni jeziki, katerih tujih jezikov so se oz. se še učijo, sprašujem jih tudi o njihovih izkušnjah z učenjem in rabo posameznega jezika, o težavah, ki se pri učenju pojavljajo, o referenčnih osebah, ki jih povezujejo s posameznim jezikom, in o željah, ki se navezujejo na učno motivacijo.

Ključne besede: učenje tujih jezikov, jezikovna biografija, didaktika tujih jezikov, učna motivacija, učni cilji

MITHILFE VON SPRACHBIOGRAPHIEN ZUR BESSEREN LERNMOTIVATION BEIM FREMDSPRACHENUNTERRICHT

Man kann das Lernen von Sprachen, sowohl der Muttersprache als auch einer Fremdsprache, als einen Vorgang betrachten, auf den viele verschiedene Faktoren Einfluss haben. Sicherlich spielen dabei eine bedeutende Rolle das soziale Umfeld eines Menschen und sein individueller Lebensweg, die zu bestimmten Zeitpunkten den Gebrauch von verschiedenen Sprachkompetenzen in sozialen Situationen prägen.

Mit der Erforschung dieser individuellen Faktoren, die die einzelnen Perspektiven des Spracherwerbs analysieren und zugleich den Lernenden einen Einblick in die subjektive Reflexion der eigenen Kompetenzen und des Sprachgebrauchs bieten, beschäftigen sich die Sprachbiographien. Es handelt sich um eine junge Forschungsdisziplin, die in letzter Zeit ein selbstständiger Forschungs-

bereich in der Linguistik, Soziolinguistik und Fremdsprachendidaktik geworden ist. Die Sprachbiographien beschäftigen sich mit der Erforschung der Lernbedingungen beim Spracherwerb: Lernprozesse, das soziale Umfeld, Emotionen, Identität, bestimmte Ereignisse im Leben, Einfluss von Bezugspersonen usw.

In der Forschung werden heterogene Methoden zur Erstellung der Sprachbiographien verwendet, die Personen können ihre Sprachgeschichten mündlich oder schriftlich auf der Grundlage von Ausgangspunkten ausdrücken, es können auch Interviews durchgeführt werden. Sprachbiographien können auch mithilfe von Fragebögen, Bilddarstellungen, Sprachporträts, Sprachportfolien, Sprachtagebücher oder selbstreflektierenden schriftlichen Aufsätzen geschaffen werden.

In diesem Beitrag werde ich mich auf den Gebrauch der Sprachbiographien zu didaktischem Zweck konzentrieren. Sie können den Lernenden dabei helfen, ihre eigene Sprachentwicklung besser zu verstehen, den Wert und die Kompetenzen in einer bestimmten Sprache einzuschätzen, die Lernmotivation zu steigern und Lernstrategien zu optimieren. Zugleich helfen diese Informationen auch den Lehrkräften bei der Gestaltung passender Lernziele für einen optimalen Fortschritt beim Fremdsprachenunterricht.

In dem vorliegenden Beitrag werde ich die Hauptfeststellungen einer Umfrage vorstellen, die ich mittels eines Fragebogens zur Erstellung der Sprachbiographien meiner Schülerinnen und Schüler gestaltete. Der Fragebogen wurde von Schülerinnen und Schülern in einer Lerngruppe ausgefüllt, die Deutsch als die zweite Fremdsprache lernen. Mit den Fragen wollte ich feststellen, welche Muttersprachen sie sprechen, welche Fremdsprachen sie schon lernten und noch lernen. Sie wurden auch nach den Erfahrungen beim Lernen und Sprachumgang mit einzelnen Sprachen gefragt, nach Schwierigkeiten, die beim Lernen auftauchen, nach Bezugspersonen bei einzelnen Sprachen. Ich wollte auch herausfinden, was für Wünsche, die sich direkt auf die Lernmotivation beziehen, sie haben.

Schlüsselwörter: Fremdsprachenlernen, Sprachbiographien, Fremdsprachendidaktik, Lernmotivation, Lernziele

Kristina Kodranov Marošević
OŠ prof. dr. Josipa Plemlja Bled
kristina.kodranov-marosevic@os-bled.si

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE IN IZKUSTVENO UČENJE JEZIKOV KOT KREATIVNI PRISTOP UČENJA

Na Osnovni šoli profesorja doktorja Josipa Plemlja Bled imamo od leta 2008 vsakoletno prireditve ob evropskem dnevu jezikov in dnevu samostojnosti in enotnosti, ki jo pripravimo v mesecu decembru. S prireditvijo želimo povezati pestrost in raznolikost jezikov in kultur v Evropi in hkrati spodbujati narodno zavest pri mladih. Prireditve, na kateri tenkočutno prepletamo glasbo, ples, literaturo in gledališče v številnih jezikih, izvedemo za učence razredne in predmetne stopnje in kot javno prireditve v kraju, ki se je udeležijo tako starši kot tudi krajanji in predstavniki Občine Bled.

V članku bodo najprej predstavljeni načini medpredmetnega in medgeneracijskega povezovanja ter oblike in metode izkustvenega učenja, ki imajo zelo pomembno vlogo v učnem procesu, katerega cilj je celostno znanje. V načela medpredmetnega povezovanja smo želeli vključiti smernice vseživljenjskega učenja, ki je v sodobni, hitro spreminjajoči se družbi ključni temelj za uspeh posameznika. Poudariti moramo, da so učenci navdušeni nad izkustvenim učenjem jezikov in medpredmetnim povezovanjem.

V prispevku bo predstavljen tudi zaključek našega projektne dela – decembrska prireditve, na kateri učencem omogočimo doživetje izkustvenega učenja in se znanje jezikov predstavi kot motivacija za vseživljenjsko učenje. S prireditvijo poudarjamo jezikovno raznolikost in spodbujamo učenje jezikov na drugačen način. Naš cilj je pri učencih spodbujati kreativno mišljenje, saj to pomembno vpliva na celostni razvoj osebnosti. Naše vodilo je, da učencem ne posredujemo le informacij in znanja v okviru klasičnih pedagoških ur, ampak jih skušamo preko izkustvenega učenja pripeljati do razumevanja uporabnosti jezikov.

S projektne delom na podlagi medpredmetnega povezovanja in izkustvenega učenja na zaključni prireditvi prikažemo raznolikost jezikov in kultur. Cilj našega projektne dela je razvijanje kreativne ustvarjalnosti učencev preko učnega procesa.

Ključne besede: medpredmetno povezovanje, materni in tuji jeziki, izkustveno učenje, celostno učenje, prireditve ob dnevu jezikov

EL ENFOQUE INTERDISCIPLINARIO Y EL APRENDIZAJE EXPERIENCIAL DE IDIOMAS COMO FORMA CREATIVA DEL APRENDIZAJE

Desde 2008 la Escuela Primaria del Profesor Josip Plemelj Bled acoge un evento anual con motivo del Día Europeo de las Lenguas y el Día de la Independencia de Eslovenia. Cada año preparamos este evento en el mes de diciembre, ya que queremos conectar y desarrollar la diversidad de idiomas y culturas con la promoción de la conciencia nacional entre los jóvenes. El evento se realiza no solo para los alumnos de nuestra escuela sino también como un evento público, al que asisten los padres de los alumnos, lugareños y representantes de la Municipalidad de Bled.

Por una parte en este artículo se van a presentar las formas de conexiones interdisciplinarias e intergeneracionales, así como las formas y métodos de aprendizaje experiencial. Estas formas son muy importantes para lograr un conocimiento holístico y permanente, siendo este el objetivo principal del aprendizaje. Conviene subrayar que los alumnos están entusiasmados con el aprendizaje experiencial de idiomas y con el enfoque interdisciplinario.

Por otro lado se va a presentar también la parte final de nuestro proyecto: el evento festivo de diciembre. Se trata de un "espectáculo" lleno de música, baile, literatura y teatro en idiomas diferentes. Nuestro objetivo es fomentar el pensamiento creativo entre los alumnos, ya que esto tiene un impacto significativo en el desarrollo de la personalidad. Nuestra pauta no es solo proporcionar a los alumnos conocimiento dentro de las clases pedagógicas clásicas, sino que también tratamos de guiarlos a través del aprendizaje experiencial para comprender la utilidad del lenguaje.

Concluyendo, la meta principal de nuestro proyecto es presentar la diversidad de las lenguas y culturas a través del aprendizaje experiencial y enfoque interdisciplinario. Es más, queremos desarrollar la creatividad de los alumnos a través del proceso de aprendizaje.

Palabras clave: enfoque interdisciplinario, lengua materna y lenguas extranjeras, aprendizaje experiencial, aprendizaje holístico, evento del Día de las lenguas

SEKCIJA 2

Moderacija: prof. dr. Janez Skela

Sekcijsko predavanje

Prof. dr. Janez Skela

Culture in ELT: What culture? Which culture?

The contribution discusses different aspects of culture in foreign language teaching and learning, such as what culture is (drawing a distinction between high or achievement culture, and low or behavioural culture), ways of conceptualizing and perceiving culture, and using metaphors for describing culture (e.g. the onion & the iceberg metaphors), the role culture has played so far in foreign language teaching/learning, the language-culture connection, which culture/s to teach, and cultural content in EFL coursebooks.

It is emphasized that avoiding generalizations based on individual experience, often leading to stereotypes, is one of the central problems and challenges in cultural education. Although certain aspects of culture cannot be taught directly, teachers can still raise awareness. And cultural awareness-raising is an aspect of values education. As such it offers a welcome opportunity for transcending the often-narrow limits of language teaching. Then the broadening of the 'little-c' and "big-C" cultural framework is explored, which prompted an approach for teaching culture through the theoretical construct of the 3Ps – Products, Practices, Perspectives. Following this, we touch on culture in teaching English as an international language (ELF). It is pointed out that it cannot be assumed that the culture of any one particular country, especially an Inner Circle country, should provide the basis for cultural content when teaching English as an international language (ELF). Finally, coursebooks are discussed as they are very important carriers of cultural content. The cultural content in EFL coursebooks can be of three types – source culture content, target culture content, and international culture content. The last point prompts the conclusion that teachers should pay attention to all three types of cultural content.

Dolores Malić

Osnovna šola Frana Roša Celje

dolores.malic@guest.arnes.si

UČENCI PRISELJENCI IN UČENJE TUJEGA JEZIKA V OSNOVNI ŠOLI

Učenje tujih jezikov je v Sloveniji že od nekdaj pomembno. Ker slovenščina ni jezik, ki bi ga lahko uporabljali pri sporazumevanju s tujci, smo se Slovenci na nek način prisiljeni učiti tujega jezika. V naših osnovnih šolah se kot prvi tuji jezik večinoma pojavlja angleščina – 97 % učencev za prvi tuji jezik izbere angleščino, druga izbira pa je nemščina.

V dvanajstih letih svojega poučevanja na osnovni šoli v majhnem mestu sem se srečala tudi z učenci priseljenci. Večina jih je bila Albancev, imeli smo tudi učenko iz Srbije, ki je na šolo prišla v zadnji triadi. Nihče od omenjenih učencev ni govoril slovenščine, srbska učenka jo je delno razumela.

Kot učiteljica angleščine in nemščine sem bila postavljena pred nov izziv: Kako te učence naučiti tujega jezika, glede na to, da so k nam prišli praktično brez osnov angleščine in/ali nemščine? Kako jim pojasniti določene strukture, če nimamo skupnega jezika, ki bi ga poznali vsi, oz. če znanje skupnega jezika učitelja in učencev ni na dovolj visokem nivoju? Učitelji tujih jezikov občasno določeno snov težje razložimo že slovenskim učencem, ker so določene slovnične strukture pri slovenščini obravnavane kasneje kot pri angleščini. Kako pa naj to snov pojasnim učencu, s katerim ne govoriva istega jezika?

Vse učence priseljence, s katerimi sem delala, sem vključevala ne le v pouk, temveč tudi v življenje šole na sploh, prav tako smo v razredih, ki so jih obiskovali, pogosto iskali podobnosti med slovenščino in maternim jezikom novih sošolcev. Na tak način so bili učenci priseljenci bolj vključeni in na manj vsiljiv način, lažje in z več samozavesti so se tudi sami vključevali v potek ure. Slovenski učenci so imeli možnost spoznati kulturo, ki jim prej ni bila znana, ko so se učenci priseljenci počutili dovolj varne in sprejete (predvsem s strani učitelja). Na različne načine smo spoznavali drugačnost in spodbujali sprejemanje večjezičnosti in raznokulturnosti. V prispevku so predstavljeni načini vključevanja učencev priseljencev v pouk tujih jezikov, srečevanje s problemi v procesu vključevanja in spoprijemanjes z njimi.

Ključne besede: učenci priseljenci, osnovna šola, drugačnost, kultura, tuji jezik

IMMIGRANT STUDENTS LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN PRIMARY SCHOOL

Learning a foreign language has always been important in Slovenia. Slovene language is not a language that can be used as means of communication when dealing with foreigners, so, in a way, the Slovenes are forced to learn a foreign language.

During my twelve years of teaching at a primary school in a small town, there were some immigrant students. They came from Albania, and there was one girl from Serbia. None of these students spoke Slovene at the beginning, the Serbian student understood some words.

As a teacher of English and German, there was a new challenge I faced: How to teach these students? Their level of English was not the same as the one our students had had by then, so how to deal with the differences? How can I teach them some grammar structures if they lack general vocabulary of this target language? How do I explain anything, when they do not understand Slovene or English? Explaining a grammar structure or describing a new vocabulary is sometimes difficult, when dealing with Slovene students, let alone with immigrant students.

The article is about ways I have come up with during these situations. About me dealing with immigrant students, about how to try to make them feel welcome and accepted, how I tried to include them into our school daily routine. Both students, the Slovenes and immigrants, learnt about new culture, new language, they developed their ability for accepting cultural, language and other differences. I am certain these differences enrich our lives, in most cases there are more advantages than disadvantages, when dealing with immigrant students, even though it is sometimes challenging to get through to them. My goal as a teacher is always to help both sides raise awareness about positive things we can learn from one another. Having an immigrant student in class helps me encourage the Slovene students to look out of the box of our lives and our culture and to become more willing to accept the varieties we come across more and more frequently nowadays.

Keywords: immigrant students, primary school, foreign language, culture, differences

Nuša Drinovec Sever
Osnovna šola Vič
nusa.drinovec@osvic.si

UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA ZA UČENCE TUJCE KOT IZZIV SLOVENSkih OSNOVNIH ŠOL (PRIMER OŠ VIČ)

Tudi na ravni primarnega izobraževanja, kjer delujem, opažam porast števila učencev tujcev bodisi iz Evropske unije oziroma sosednjih držav bodisi iz arabskega oz. azijskega dela sveta. Če je bil še do nedavnega trend priseljavanja predvsem iz nekdanjih republik Jugoslavije, se že nekaj let večja število učencev tujcev predvsem iz Rusije, Kitajske, Irana, Iraka ter Turčije.

Učenci tujci se v osnovnošolsko izobraževanje vključujejo v različnih starostnih obdobjih. V primeru, da se v našo državo priselijo v prvi triadi osnovne šole (oziroma že prej), je njihova vključitev ob dodatnih urah slovenščine za učence tujce zaradi narave razrednega pouka lažja in bolj spontana, saj učenje spremlja prosta igra (podaljšano bivanje). Razlika med učenci, katerih prvi jezik je slovenščina, ter učenci, katerih prvi materni jezik ni slovenščina, je občutno manjša, saj so vsi še na začetku osnovnega opismenjevanja. V višjih razredih ter predvsem na predmetni stopnji pa je vključevanje učencev tujcev bistveno kompleksnejše.

Učenci tujci iz bivših republik nekdanje Jugoslavije se zaradi sorodnega jezika lažje vključijo v slovenski kurikulum. Poučevanje slovenščine olajša tudi vsaj pasivno učiteljevo znanje njihovega maternega jezika. Tako vstopajo v odnos z jezikom okolja in hkrati tujim jezikom tudi zaradi nekdanjega sobivanja v skupni državi in posledično delno skupne zgodovine. Kljub temu pa se lahko hitro ujamejo v past, da ob lažjem in hitrejšem usvajanju pasivnega znanja slovenskega jezika sicer zlahka delujejo v slovenskem (šolskem) prostoru, vendar pa to ne zadostuje za sporazumevanje pri pouku slovenščine kot pri drugih predmetih ter kasneje za aktivno življenje v slovenski družbi. Učitelji opozarjamo učence, katerih materni jezik je slovenščina, da se z njimi pogovarjajo v pogovorni različici knjižne slovenščine, in ne v npr. hrvaščini, srbščini itd.

Druga skupina učencev tujcev prihaja iz različnih držav in kulturnih okolij, skupno pa jim je znanje prvega tujega jezika – največkrat angleščine. Prav zaradi večjezičnosti teh učencev poučevanje slovenščine te ciljne publike učiteljem ne povzroča večjih težav. Poleg učiteljev so tudi slovenski osnovnošolci opremljeni z osnovami prvega tujega jezika (angleščine), kar učencem tujcem še podkrepi občutek sprejetosti v družbo. Tudi v tej skupini pa se zaradi želje slovenskih učencev po sporazumevanju v angleškem jeziku hitro zgodi, da učenci tujci vstopajo v komunikacijo s slovenskimi učenci v angleščini, in ne v slovenščini. Kot profesorica slovenščine zato s pomočjo izbora primernih neumetnostnih besedil poskrbim za osveščanje učencev o pomenu znanja uradnega jezika države.

V tretji skupini učencev tujcev pa so učenci, s katerimi izvajalci poučevanja slovenščine za tujce največkrat nimamo skupnega tujega jezika. Ti učenci navadno ne govorijo nobenega tujega jezika, ki se ga učijo učenci v slovenskih osnovnih šolah, poleg tega pa prihajajo iz držav, kot so npr. Kitajska, Iran, Turčija in Rusija, ki so tudi kulturno bolj oddaljene. Zdi se mi, da bi ti učenci potrebovali več ur slovenščine za tujce, saj so potrebni drugačne obravnave, še posebej pri ocenjevanju znanja, če vstopijo v slovenski šolski prostor ob koncu osnovnošolskega izobraževanja. Na Osnovni šoli Vič si pri učenju slovenščine za to skupino učencev pomagamo tudi s prostovoljci Slovenske filantropije, izvajalkami dodatne strokovne pomoči ter s sodelovalnim učenjem pri pouku drugega ali tretjega tujega jezika (npr. tuji jezik ruščina).

Ključne besede: primarno izobraževanje, učenci tujci, pasivna raba jezika, pomenu znanja uradnega jezika države, prostovoljci

TEACHING SLOVENE LANGUAGE TO FOREIGN STUDENTS PRESENTS A CHALLENGE TO SLOVENE PRIMARY SCHOOLS (PRIMARY SCHOOL VIČ EXAMPLE)

Even at the level of primary education, where we work, we are noticing an increase in the number of foreign students coming either from all across the European Union, or from Arabic and Asian parts of the world. If until recently the trend of migration originated primarily from the countries of former Yugoslavia, we are now seeing more students move to Slovenia from Russia, China, Iran, Iraq, and Turkey.

Foreign pupils typically join the Slovene education system at different ages. If the pupils immigrate to Slovenia in the first triad of primary school (or earlier) and attend additional Slovene lessons, their inclusion in the Slovene linguistic environment is easier and more spontaneous. This is mostly due to the nature of early classroom teaching where learning is accompanied by free play (especially if the children attend extended stay). The difference between pupils who are native Slovene speakers and pupils who learn Slovene as a second language is significantly smaller because all pupils are still at the beginning of acquiring basic literacy skills. In higher grades, especially at the subject level, foreign pupils find it much harder to integrate themselves into the learning process.

The exceptions to this rule are foreign students from former Yugoslavian countries who find it easier to adjust to the curriculum due to the linguistic similarities between their languages and Slovene. For them learning Slovene is also much easier if their Slovene teacher has at least some passive knowledge of their mother tongue. This way the students form a relationship with the language of their environment while also learning the foreign language, due to the former co-existence in the same country and partly also due to their shared history. Nevertheless, it could be misleading, since easily and quickly acquired passive fluency of Slovene allows them to participate in Slovene (school) environment, however, it is not sufficient for proper communication during Slovene lessons or other classes, neither for a more active life and better position in our society in the future? Teachers thus warn students whose mother tongue is Slovene to speak to these students in a more colloquial version of standard Slovene and not in Croatian, Serbian etc.

The second group of students comes from a variety of different countries and cultural backgrounds but shares a common characteristic which is their first foreign language - most often English. The students' multilingualism makes teaching them Slovene quite easy and teachers typically do not find it challenging. Additionally, most Slovene primary school pupils are taught English as a second language early on, which helps foreign students adjust to their new environment and society by making them feel safe, accepted, and understood. Even in this group there is a tendency for foreign students to start communicating with Slovene students in English and not Slovene, since the latter wish to improve their communication skills in English. As a teacher of Slovene I therefore aim to raise awareness of the importance of acquiring the official language among students by choosing appropriate non-literary texts.

The third group of foreign pupils consists of pupils with whom teachers of Slovene share no common foreign language. These students typically do not speak any foreign language taught in Slovenian primary schools and move to Slovenia from countries such as China, Iran, Turkey, and Russia which also do not share many cultural elements with Slovenia. In my opinion, these students need more Slovene lessons for foreigners, since they require a different approach, especially concerning examinations in case they start attending school in Slovenia in the last triad of primary school. Our school Primary school Vič gets help and support from Slovene Philanthropy volunteers, special education teachers provide additional professional assistance and we use cooperative learning during second or third foreign language lessons (e.g. foreign language Russian) as well in order to teach them Slovene.

Keywords: primary education, foreign students, inclusion, passive fluency, importance of official language acquisition, volunteers

Dr. Katica Pevec Semec
Zavod RS za šolstvo
katica.pevec@zrss.si

VEČJEZIČNOST IN MEDKULTURNOST KOT PROFESIONALNI KAPITAL: MODEL IZOBRAŽEVANJA UČITELJEV V OSNOVNI ŠOLI NA OBMEJNIH OBMOČJIH

V mnogih pogledih našega življenja danes obstajajo zahteve po učinkoviti komunikaciji, ki je posledica globalizacije in sobivanja v večkulturni in večjezični družbi. Naraščajoča potreba po večjezičnih in medkulturnih komunikacijah je posledica mobilnosti in širjenja zaposljivosti na trgu znotraj Evropske unije in širše ter z njimi povezanih migracij ljudi zaradi boljših materialnih pogojev bivanja in oživitve nekaterih provinc in regij. Pomemben dejavnik je postal hiter razvoj informacijske in komunikacijske tehnologije, ki odpravlja lokalno razdaljo in spodbuja simultano komunikacijo prek različnih medijev. V dobi globalizacije lahko dodamo še eno dejstvo, da danes več ljudi kot kdaj koli prej živi v bližnji soseski z različnimi jeziki in kulturami, mnogi med njimi sodelujejo ali imajo vsakodnevna srečanja. Ljudje tako postajajo bolj mobilni, tako iz zasebnih kot poklicnih razlogov, zato morajo komunicirati v več jezikih. Znanje jezika omogoča medkulturni dialog in spodbuja pripravljenost na sobivanje ob medsebojnem spoštovanju.

Učenje in uporaba jezikov sta temeljnega pomena za mirno sobivanje v skupnem evropskem prostoru, zlasti na tistih območjih, kjer jeziki in kulture sobivajo stoletja. Sodelovanje šol in vrtcev na obmejnih območjih ima v Sloveniji dolgo tradicijo. Pred kratkim je bila uvedena nova oblika sodelovanja, tako imenovana čezmejna mobilnost, ki presega občasna srečanja kulturne ali športne narave. Učitelji, ki poučujejo v šolah na obmejnih območjih Slovenije, Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske, izvajajo strokovno pripravljeno učno mobilnost v sosednjih šolah in so občasno vključeni v redni izobraževalni program. Ta mobilnost ima za učence poseben pomen, ker razvijajo večjezične in medkulturne kompetence, se seznanijo s sovrstniki in učitelji iz sosednjih držav ter z novimi učnimi strategijami, hkrati pa izboljšajo tudi nadaljnje možnosti zaposlitve. Z izvajanjem večjezične in medkulturne izobraževalne prakse v sosednjih obmejnih šolah mobilni učitelji razvijajo svoj poklicni kapital, kar se kaže v medkulturnem in večjezičnem zavedanju, osebnostni rasti, nadgradnji metodično-didaktičnega znanja, znanju sosednjega jezika in učenju o izobraževalnem sistemu in učnem načrtu sosednje države.

Ključne besede: usvajanje jezika sosednje države, večjezičnost in medkulturnost, mobilni učitelji

MULTILINGUALISM AND INTERCULTURALISM AS PROFESSIONAL CAPITAL: A MODEL OF TEACHER EDUCATION IN PRIMARY SCHOOLS IN BORDER AREAS

In many aspects of our lives nowadays, there are requirements for effective communication as a consequence of globalisation and coexistence in a multicultural and multilingual society. The expanding need for multilingual and intercultural communication occurs as a result of mobility and the spread of market employability within the European Union and beyond and, consequently, migrations of people because of better material living conditions and the revitalisation of some provinces and regions. The rapid development of information and communication technology, which eliminates local distance and encourages simultaneous communication through various media, has also become an important factor. In the age of globalisation, we can add another fact, that today more people than ever live in a nearby neighbourhood with different languages and cultures, many of them working together or having daily encounters. People are thus becoming more mobile, for both private and professional reasons, and thus need to communicate in several languages. Knowledge of language allows for intercultural dialogue and encourages the willingness to coexist along with mutual respect.

The learning and use of languages are fundamental to peaceful coexistence in the common European area, especially in those areas where languages and cultures have coexisted for centuries. Cooperation between schools and kindergartens in border areas has a long tradition in Slovenia. Recently, a new form of cooperation has been introduced, the so-called cross-border mobility, which goes beyond occasional meetings of cultural or sporting nature. Teachers who teach in the schools in border areas in Slovenia, Austria, Italy, Croatia and Hungary are implementing professionally prepared learning mobility in neighbouring schools, and they are occasionally included in the regular educational programme. This mobility has extra significance for students because they develop multilingual and intercultural competences, they become acquainted with their peers and teachers from neighbouring countries and with new teaching strategies and, at the same time, they also improve subsequent employment prospects. With the implementation of multilingual and intercultural educational practice in the neighbouring schools, mobile teachers are developing their professional capital, which is reflected in the intercultural and multilingual awareness, personal growth, upgrading of methodical-didactic knowledge, knowledge of the neighbour language and learning about the educational system and curriculum of the neighbouring country.

Keywords: neighbour language acquisition, multilingualism and interculturalism, mobile teachers

Klaudija Skerbinšek
Osnovna šola Sveti Jurij
klaudija.skerbinsek@ossvj.si

VKLJUČEVANJE PRISELJENCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI PROCES – IZZIV VEČJEZIČNOSTI

Jezikovni pluralizem je priznan kot dragocen vir, ki ga je potrebno ohranjati. Tudi v šolskem prostoru se spoprijemamo z različnimi jeziki, ki vnesejo barvitost v vzgojno-izobraževalni proces. Ob priznavanju in odobravanju jezikovne raznolikosti, pa si obenem prizadevamo, da učenci dosegajo standarde znanja in so uspešni. Jezik pri tem ne sme biti ovira, prav nasprotno, predstavlja najobogatitev posameznika. Živimo na meji z Avstrijo. V le nekaj kilometrih oddaljeni sosednji državi si številni prebivalci našega okoliša poiščejo zaposlitev in se tja dnevno vozijo na delo. Občasno pa so zaradi oddaljenosti od stalnega prebivališča tam tudi prisiljeni živeti. V tuji državi si ustvarijo družine in njihovi otroci odraščajo večjezično. Večjezičnost je pogosto prosta izbira ljudi, njihovim otrokom pa je zaradi gospodarskih okoliščin »položena v zibelko«. V šolskem prostoru poudarjamo pomembnost poznavanja tujih jezikov. Še vedno pa se v procesu izobraževanja srečujemo s posamezniki, katerim večjezičnost ne predstavlja zgolj osebne obogatitve, ampak tudi oviro pri usvajanju znanja. Govora je o nekaterih učencih Romih, ki živijo v našem okolišu. Nekatere družine se v domačem okolju sporazumevajo izključno v romskem jeziku. Tudi številni Romi se zaposlujejo v sosednji Avstriji, kjer tudi živijo. Pogostokrat se zaradi drugih interesov, izgube ali menjave službe po nekaj letih vrnejo. Njihovi otroci pa postanejo naši učenci. V prispevku najprej osvetlimo teoretične vidike večjezičnosti. Nato predstavimo študije primerov, kako so se ti otroci vključili v naše okolje in v vzgojno-izobraževalni proces. Prispevek se osredotoča na učence Rome, ki so se rodili oz. večji del svojega življenja preživeli v sosednji Avstriji, nato pa se vrnili v svoj domači kraj. Večjezičnost jim predstavlja pravi izziv, kajti poleg romskega jezika so odraščali še s slovenskim in nemškim jezikom. Razumevanje v šolskem prostoru pa otežuje dejstvo, da je njihov slovenski jezik v prvi vrsti narečje prekmurščina, ki se bistveno razlikuje od slovenščine kot učnega jezika. Pred izziv večjezičnosti pa niso postavljeni le učenci in njihovi starši, ampak tudi učitelji. Učitelj se ob soočanju z večjezičnostjo pri pouku znajde v drugačni vlogi. Poučevanje, ki je drugačno in spreminja prvotne oziroma tradicionalne vloge učitelja, je nov izziv v učiteljevem profesionalnem razvoju.

Ključne besede: večjezičnost, poučevanje, nemški jezik, romski jezik, Romi

INTEGRATION VON ZUWANDERERN IN DAS BILDUNGSWESEN – MEHRSPRACHIGKEIT ALS HERAUSFORDERUNG

Der sprachliche Pluralismus wird als wertvolle Ressource anerkannt, die es zu bewahren gilt. Auch im Schulumfeld werden wir mit verschiedenen Sprachen konfrontiert, die Abwechslung in den Bildungsprozess bringen. Während wir die sprachliche Vielfalt anerkennen und zelebrieren, bemühen wir uns auch sicherzustellen, dass die Schüler die Leistungsstandards erreichen und erfolgreich sind. Die Sprache sollte dabei kein Hindernis, sondern im Gegenteil, eine Bereicherung für den Einzelnen darstellen. Wir wohnen an der Grenze zu Österreich. Im nur wenige Kilometer entfernten Nachbarland finden viele Einwohner aus unserer Gegend Arbeit und pendeln täglich zur Arbeit. Wegen der Entfernung zu ihrem festen Wohnsitz sind sie manchmal auch gezwungen dort zu leben. Sie gründen eine Familie in einem fremden Land und ihre Kinder wachsen mehrsprachig auf. Mehrsprachigkeit ist für Menschen gewöhnlich eine freie Entscheidung. Ihren Kindern wird sie aufgrund der wirtschaftlichen Verhältnisse »in die Wiege gelegt«. Im schulischen Umfeld betonen wir die Bedeutung von Fremdsprachenkenntnissen. Dennoch begegnen wir im Bildungsprozess immer noch Schüler, für die Mehrsprachigkeit nicht nur eine persönliche Bereicherung darstellt, sondern auch ein Hindernis beim Lernen. Es geht um einige der Roma Schüler, die in unserer Gemeinde leben. Einige Familien kommunizieren in ihrem Umfeld ausschließlich in der Romani-Sprache. Viele Roma arbeiten und leben auch im benachbarten Österreich. Oft kehren sie

wegen anderer Interessen, des Verlustes oder wegen der Wechslung des Arbeitsplatzes nach ein paar Jahren zurück. Ihre Kinder werden unsere Schüler. In diesem Beitrag beleuchten wir zunächst die theoretischen Aspekte der Mehrsprachigkeit. Anschließend stellen wir Fallstudien vor, wie sich diese Kinder in unsere Umgebung und in den Bildungsprozess integriert haben. Der Schwerpunkt im Beitrag beruht auf Roma-Schülern, die in Österreich geboren wurden, dort lebten oder dort nur den größten Teil ihres Lebens verbrachten, bevor sie in ihr Heimatland zurückkehrten. Die Mehrsprachigkeit stellt sie vor eine echte Herausforderung, denn neben der Roma-Sprache sind sie mit slowenischer und deutscher Sprache aufgewachsen. Das Verständnis in der Schule wird jedoch dadurch erschwert, dass ihre slowenische Sprache in erster Linie ein Dialekt von Prekmurje ist, der sich grundlegend von der slowenischen Sprache im Schulraum unterscheidet. Die Herausforderung der Mehrsprachigkeit ist jedoch nicht nur eine Herausforderung für die Schüler und ihre Eltern, sondern auch für die Lehrer. Wenn der Lehrer mit der Mehrsprachigkeit im Unterricht konfrontiert wird, muss er eine andere Rolle annehmen. Der Unterricht, der sich von der ursprünglichen bzw. traditionellen Rolle eines Lehrers unterscheidet, ist eine neue Herausforderung in seiner beruflichen Entwicklung.

Schlüsselwörter: Mehrsprachigkeit, Bildung, Deutsch, Roma-Sprache, Roma

Mag. Nataša Bauman

Srednja ekonomska šola in gimnazija Maribor

nataša.bauman@ses-mb.si

KDOR SE NAUČI NOVEGA JEZIKA, SI PRIDOBİ NOVO DUŠO

Na šolo, kjer poučujem, se vsako leto vpiše precejšnje število dijakov iz tujih držav. Pri nas se v različni številčni zasedbi izobražujejo dijaki iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Kosova, Kitajske, Ukrajine, Črne gore in Rusije. Ti dijaki prihajajo na našo šolo z različnim predznanjem slovenščine. Mnogi se ob vstopu v našo šolo prvič srečajo z našim jezikom. To pomeni, da je potrebno dijake »tujce« najprej naučiti slovenščine, hkrati pa jim skozi izobraževalni program dajati občutek sprejetosti, spoštovanja do njihove kulture, njihove domovine in njih samih. Za takšno integracijo pa je potrebno »usposobiti« in izobraziti tudi dijake »domačine«. S temo jezikov, jezikovne kulture, jezikovne barvitosti, jezikovnih prednosti in slabosti, z življenjskimi zgodbami, z različnimi materinščinami, s pomenom in dojemanjem lastne materinščine, v kateri lahko pojemo, jočemo, ustvarjamo, se učimo in poučujemo, se najbolj intenzivno in skoncentrirano ukvarjamo v zadnjem tednu septembra, ko obeležujemo tudi evropski dan jezikov. Sicer pa takšen vzgojno-izobraževalni pristop, ki poudarja in išče vse mogoče možnosti za izkoristek danih okoliščin, v katerih smo v istem okolju tako raznolikih kulturnih, jezikovnih, zgodovinskih izhodišč, zahteva dolgoročno zastavljene cilje, na katerih je potrebno delati pri vseh predmetih in skozi celotno šolsko leto.

Na šoli se zavedamo in privzgamemo pomen materinščine. Zavedamo se tudi, da je pogosto v našem šolskem okolju v istem hipu sedem in več materinščin. Zato imamo do materinščine poseben odnos – materinščino ljubimo, jo negujemo, cenimo, se je zavedamo, ... Še zlasti, če se zavedamo, da živimo v času, ko v svetu vsak mesec umreta vsaj dva jezika. In bolj kot se zavedamo ljubezni do svoje materinščine, bolj lahko spoznavamo nove jezike. Znanje in poznavanje tujih jezikov ne ogroža in ne siromaši »moje« materinščine, le bogati moja izkustva! V tem duhu želim učiti in vzgajati naše dijake. Na konferenci bi želela predstaviti nekaj primerov iz prakse, kako in s kakšnimi rezultati se trudimo na šoli uresničevati zgoraj predstavljena izhodišča.

Gljučne besede: materinščina, tuji jezik, integracija, medkulturno, večjezično

WER EINE NEUE SPRACHE LERNT, ERWIRBT EINE NEUE SEELE

An der Schule, an der ich unterrichte (Wirtschaftsschule und Gymnasium Maribor), schreiben sich jedes Jahr viele Schüler aus dem Ausland ein. Die Schüler kommen aus Serbien, Bosnien und Herzegowina, Kosovo, China, Ukraine, Montenegro und Russland und werden bei uns ausgebildet. Diese Schüler kommen in unsere Mitte mit unterschiedlichen Vorkenntnissen in Slowenisch. Viele begegnen unserer Sprache beim Betreten unserer Schule zum ersten Mal. Dies bedeutet, dass es notwendig ist, »ausländischen« Schülern zunächst Slowenisch beizubringen und ihnen gleichzeitig durch das Bildungsprogramm ein Gefühl von Akzeptanz, Respekt für ihre Kultur, ihre Heimat und sich selbst zu vermitteln. Für eine solche Integration ist es notwendig, »einheimische« Schüler »auszubilden« und entsprechend erziehen. Mit dem Thema Sprachen, Sprachkultur, Sprachfarbe, sprachliche Vor- und Nachteile, Lebensgeschichten, Muttersprache, die Bedeutung und Wahrnehmung unserer eigenen Muttersprache, in der wir singen, weinen, gestalten, lernen und lehren können, beschäftigen wir uns am intensivsten in der letzten Septemberwoche, wenn wir auch den Europäischen Tag der Fremdsprachen feiern. Ansonsten erfordert ein solcher pädagogischer Ansatz, der alle möglichen Möglichkeiten betont und sucht, die gegebenen Umstände, in denen wir uns im gleichen Umfeld so unterschiedlicher kultureller, sprachlicher, historischer Ausgangspunkte befinden, zu nutzen, an langfristigen Zielen zu arbeiten alle Fächer und das ganze Schuljahr ...

Schlüsselwörter: Muttersprache, Fremdsprache, Integration, Interkulturalität, Mehrsprachigkeit

Sara Petrič

Osnovna šola prof. dr. Josipa Plemlja Bled

sara.petric@os-bled.si

JEZIKAJMO – ZBLIŽEVANJE KULTUR

Medpredmetno povezovanje smo na naši šoli uresničevali v okviru projektnega dela, ki je povezovalo učence vseh triletij, učitelje različnih predmetov in starše večjezičnih otrok, kar je učinkovita izkušnja celostnega oziroma vseživljenjskega učenja. V letu 2014 smo idejno razširili šolski projekt, ki živi že od leta 2008, in preko UNESCO ASP mreže prijavi nacionalni projekt z mednarodno udeležbo Jezikajmo – zблиževanje kultur, ki ga vsakoletno vodimo na naši šoli. S tem projektom smo želeli izkušnjo večjezičnosti in medpredmetnega povezovanja ter izkustvenega učenja deliti z ostalimi slovenskimi osnovnimi in srednjimi šolami ter šolami iz tujine. Cilj našega projektnega dela je bil izmenjava metod izkustvenega učenja in izkušenj o celostnem učenju jezikov in ostalih predmetnih področij kot motivaciji za učenje, ki bi učence opolnomočila za vseživljenjsko učenje. Sodelovalno učenje tako ni ostalo le smernica naše šole, ampak smo jo razširili v povezovanje med šolami znotraj in zunaj meja naše države.

Sodelovalno učenje in medpredmetno sodelovanje sta uspešni obliki dela, ki pripomoreta k razvijanju sporazumevalnih zmožnosti v slovenskem jeziku in tujih jezikih. Glavni namen projekta je učence skozi izkustveno učenje maternega in tujih jezikov ter medpredmetno povezovanje z ostalimi vsebinami seznaniti s kulturno raznolikostjo in jih učiti načela zблиževanja kultur. S pomočjo projekta smo učence učili, kako živeti skupaj v nenasilju in spoštovati vse narode ter tako krepiti tudi lastno narodno zavest in svojo samozavest. Naš cilj je izmenjavanje izkušenj in metod medpredmetnega povezovanja v okviru sodelovanja med šolami, tako želimo presegati razdrobljenost vzgojno-izobraževalnih programov ter spodbujati razvoj celostnega znanja, ki je ključno za razvoj človekovih kompleksnih zmožnosti.

Ključne besede: večjezičnost, medpredmetno povezovanje, sodelovalno učenje, izkustveno učenje, jeziki

JEZIKAJMO - CONVERGENCE OF CULTURES

At our school we implemented interdisciplinary connections as a part of a project that connected students of all three triads, teachers of various subjects and parents of multilingual children, which proved to be an effective experience of integrated or lifelong learning. In 2014, we expanded a school project that has been in progress since 2008, and through the UNESCO ASP network we applied for a national project with international participation Jezikajmo - Convergence of Cultures, which is run every year at our school. With the project we aimed to share the experience of multilingualism and cross-curricular integration and experiential learning with other Slovenian primary and secondary schools, as well as with schools from abroad. The aim of our project was also to exchange experiential learning methods and experiences on integrated language learning and other subject areas as a motivation for learning that would empower students for lifelong learning. Collaborative learning has thus not only remained a guideline of our school, but has also been expanded into networking between schools within and outside the borders of our country. Cooperative learning and cross-curricular activity are successful types of work that help develop communication in Slovene and foreign languages. The main purpose of the project was to familiarize pupils with cultural diversity through experiential learning of mother tongue and cross-curricular activity, and teach them culture convergence. We taught pupils how to live in non-aggression, respect all nations and how to strengthen national consciousness and self-confidence. Our goal is to exchange experience and methods of cross-curricular activity with other schools. In this way we wish to exceed the fragmentation of education programme and encourage integrated knowledge, which is key to the development of complex human capability.

Keywords: multilingualism, cross-curricular activity, cooperative learning, experiential learning, languages

SEKCIJA 3

Moderacija: doc. dr. Darja Mertelj

Sekcijsko predavanje

Izr. prof. dr. Meta Lah

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
meta.lah@ff.uni-lj.si

Volk ali tiger? To je zdaj vprašanje. Pravljice kot primer medjezikovnega sporazumevanja

V prispevku najprej definiramo medjezikovno sporazumevanje in podamo kratek pregled projektov z romanskega govornega področja. Nadaljujemo z razmislekom o tem, zakaj in s kakšnim namenom medjezikovno sporazumevanje omenjati/uporabljati pri pouku tujega jezika, podamo tudi nekaj primerov. Ena ključnih prednosti je lažje razumevanje drugih kultur. S primerom razložimo tudi, kako lahko koncept predstavimo učencem. Predstavitev zaključimo s primerom pravljice: s pomočjo ilustracij iz različnih izdaj Rdeče kapice razmišljamo o tem, kako se skozi različne jezike odraža posamezna kultura in kako to lahko uporabimo pri pouku tujega jezika.

Loup ou tigre? Telle est la question. Les contes de fées comme exemple de communication entre les langues

Dans cette présentation, nous allons d'abord définir la communication entre les langues et donner un bref aperçu des projets portant sur l'intercompréhension en langues romanes. Ensuite, nous nous poserons la question de l'utilité de cette communication en classe de langue étrangère; l'un des principaux avantages en est une meilleure compréhension des autres cultures. Nous en donnerons quelques exemples. Pour finir, nous allons nous servir des illustrations du Petit chaperon rouge tirées des livres en différentes langues. Les illustrations vont nous servir de point de départ pour réfléchir sur la manière dont la culture se reflète à travers les langues.

Petra Jesenovec
Osnovna šola Vič
petra.jesenovec@guest.arnes.si

SODELOVALNO UČENJE PRI IZBIRNEM PREDMETU RUŠČINA V OSNOVNI ŠOLI

Osnovne šole v Sloveniji učencem zadnjega triletja ponujajo kot izbirni predmet učenje drugega ali celo tretjega tujega jezika (ruščina, italijanščina, nemščina, španščina, francoščina idr.). Poleg samega pouka tujega jezika se udeležujejo raznih festivalov in prireditev na temo večjezičnosti in jih tudi same organizirajo. Na Osnovni šoli Vič vsako drugo leto tudi za zunanje obiskovalce organiziramo prireditve Jezikamo, na kateri se s svojimi točkami v tujem jeziku predstavijo učenci, ki se v okviru razširjenega kurikulumu učijo drugega ali tretjega tujega jezika. Na ta način spodbujamo večjezičnost, raznojezičnost, učencem in njihovim staršem privzgjamo spoštljiv odnos do vseh jezikov in posledično drugih kultur.

Zaradi porasta učencev tujcev iz Rusije ter zanimanja za ruski jezik smo na OŠ Vič v sklopu obveznih izbirnih predmetov ponudili ruščino kot izbirni predmet. Zadnja leta obiskujejo pouk ruščine tudi učenci, ki prihajajo iz Rusije. Kljub temu, da je njihov materni jezik ruščina, se je v praksi kot dober način sodelovalnega učenja izkazalo učenje ruščine z učenci, ki se učijo ruščine kot tujega jezika. Tako kot pri vseh predmetih, ki se jih izvaja v slovenskih šolah, tudi pri izbirnem predmetu ruščina sledimo učnemu načrtu za izbirni predmet ruščina. Oblike in način dela pa prilagajamo učencem. Rusko govoreče učence poskušamo motivirati na drugačen način kot npr. učence, ki se prvič srečajo s tem jezikom.

Učenci iz ruskega jezikovnega okolja pri pouku aktivno sodelujejo, tako da glasno berejo predvsem avtentična besedila v ruščini, ki so namenjena rojenim govorcem (mali oglasi, vremenska napoved, intervju idr.) Pri spoznavanju Rusije – načinu življenja in miselnosti v današnji Rusiji – delijo svoje izkušnje in znanje, kot so npr. spletne strani, glasbene skupine, filmi, revije, šola. Slovensko govorečim učencem nudijo pomoč pri pisanju, izgovorjavi, branju. Obratno jim slovenski učenci pomagajo pri integraciji v slovensko okolje. Učence zbližajo situacije, kjer je potrebno sodelovanje, to so lahko igre vlog, zato pogosto z učenci izbirnega predmeta pripravimo krajšo gledališko predstavo v ruščini. Poleg snovi, ki jo morajo v posameznem razredu usvojiti, so deležni tudi drugih oblik učenja. Sodelujejo pri različnih projektih (ruska bralna značka), ki jih podpira Sklad Toneta Pavčka, udeležujemo se različnih prireditev in festivalov, kot je npr. Rusijada, na kateri se srečujejo in predstavljajo s svojimi točkami v ruščini vsi učenci in dijaki, ki se v šolah v Sloveniji učijo ruščine. Na ta način usvajajo tuj jezik, spoznavajo tujo kulturo in vrstnike ter se medgeneracijsko povezujejo.

Ključne besede: vzgoja in odnos učencev za sprejemanje večjezičnosti, raznojezičnosti in razno-kulturnosti v domačem družbenem prostoru, izkoriščanje potencialov, ki jih v izobraževalni sistem prinašajo posamezniki z različnimi prvimi jeziki, sodelovalno učenje

COOPERATIVE LEARNING IN RUSSIAN COURSE IN PRIMARY SCHOOL

Primary schools in Slovenia offer students of the last triad/triennium extracurricular language courses such as Russian, Italian, German, Spanish, French, and so on. Some schools even enable students to learn a third foreign language. Besides regular foreign language lessons students attend various festivals and events related to the topic of multilingualism, and even organize them themselves. Every other year, the Vič Primary School also organizes an event open for outside visitors called Jezikamo where students who are learning a second or third foreign language as part of the extended curriculum introduce themselves with various performances. Hence we encourage multilingualism, polyglotism, and we impart a respectful attitude to all languages and consequently other cultures to students and their parents.

Due to the increasing number of foreign students from Russia and interest in Russian language, Vič Primary School offers Russian as one of the subjects that students can choose as part of their compulsory elective subjects. In recent years many native Russian students also attend the subject Russian as a Foreign Language. Despite the fact that Russian is these students' mother language, this practice has proven to be a great opportunity for Russian students to engage in collaborative learning with their peers who are learning Russian as a foreign language.

The elective subject Russian follows the curriculum as the rest of school subjects taught in Slovene schools. The teaching methods and strategies are adjusted to meet the students' needs. We try to motivate Russian native speakers differently than we do with students who have just started learning Russian.

Students coming from a Russian speaking background participate actively during the lessons by reading aloud Russian texts, especially authentic texts intended for native speakers of Russian (classified ads, weather forecast, interview etc.). When learning about Russia – the way of life and mentality – they share their experience and knowledge of, for example websites, music bands, films, magazines, school. They help Slovene speaking students with the writing, pronunciation or reading. On the other hand, Slovene students help them integrate more successfully into the society. Cooperation strengthens their bonds, for example role play, therefore we often prepare a short play in Russian with the students attending the elective subject. In addition to the material students have to master in each class, they are also offered alternative means of learning. They participate in various projects (such as the Russian Reading Badge), supported by the Tone Pavček Foundation and contribute to various events and festivals, such as Rusijada, an event where all pupils and students who study Russian in schools all across Slovenia meet and perform in Russian. Such events help students master a foreign language, get to know its culture first hand, connect intergenerationally, and form bonds with their peers.

Keywords: Students' education and promoting multilingualism, polyglotism and multiculturalism in our society, exploiting the benefits of native speakers of different languages in our educational system, cooperative learning

Ana Dvoraček

*Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana
ana.dvoracek94@gmail.com*

VPLIV RAZNOJEZIČNOSTI NA NEVROLOŠKI RAZVOJ

Evropsko geslo „Združena v raznolikosti“ kaže na to, da ravno jeziki najbolj neposredno izražajo našo kulturo. Z vidika EU je raznojezičnost pomemben sestavni del evropske družbe, kar podkrepi že stari rek »več jezikov znaš, več veljaš«. Raznojezičnost se opredeli kot individualni in družbeni fenomen, če posameznik oz. skupina posameznikov pozna in uporablja več jezikov hkrati. Kot navaja Mezgec (2016: 3), gre bolj za kontinuum, omejen z enojezičnostjo na eni strani in s popolno uravnoteženo raznojezičnostjo na drugi strani. Manjši kot je razmik, bližje popolno uravnoteženi raznojezičnosti je posameznik.

Ravno številna dognanja kognitivne znanosti in nevropsihologije so razkrila, kako lahko raznojezičnost spremeni celo delovanje možganov. »Nevron se aktivira, ko doseže določen elektrokemijski kritični prag, ki sproži akcijski potencial« (Katarinčič 2016: 15), kar se zgodi le pri zadostni količini pozitivnih jezikovnih impulzov, da ne pride do težav, kot so nerazumevanje besedišča, nepravilno izgovarjanje glasov, neodzivnost zaradi pretiranega razmišljanja (Green 1998). Pogosteje kot tuji jezik uporabljamo, nižji je nivo akcijskega potenciala, saj je iskanje povezav in razmišljanje manj naporno, zaradi česar so raznojezični posamezniki v prednosti.

Pomembno je poudariti, da tako leva kot desna možganska polobla s skupinami nevronske mreže sodelujeta pri obdelavi jezika (Garrido-Espiga in Villamor Urquijo 2000: 6), pri raznojezičnih posameznikih še toliko intenzivneje. V raziskavah nevropsihologov Vaida in Halla (1991) je celo razvidno, kako možgani pri dvojezičnih posameznikih delujejo drugače v primerjavi z enojezičnimi posamezniki. Bilingvisti, ki enako tekoče govorijo oba jezika, naj bi pri obdelavi obeh jezikov bolj uporabljali desno možgansko poloblo kot monolingvisti. Pri usvajanju drugega jezika naj bi bila desna možganska polobla bolj vpletena kot pri usvajanju maternega jezika. Posamezniki, ki se obeh jezikov naučijo po naravni poti, torej ko so naravno ali namerno izpostavljeni jeziku, naj bi bolj uporabljali desno možgansko poloblo kot tisti, ki se jezika naučijo z učenjem v učilnici. Bilingvisti, ki so dosegli dvojezičnost kasneje v življenju, naj bi bolj uporabljali desno možgansko poloblo kot tisti, ki so jo dosegli v mladosti. Slednje ugotovitve lahko prenesemo tudi na raznojezičnost in na plurilingvistice, vendar so za točnejšo potrditev potrebne še nadaljnje raziskave.

Ključne besede: raznojezičnost, nevropsihologija, akcijski potenciali, jezikovni impulzi, delovanje možganov

INFLUENCIA DEL PLURILINGÜISMO EN EL DESARROLLO NEUROLÓGICO

El plurilingüismo es un componente importante de la sociedad europea, respaldado por el dicho »cuantos más idiomas sabes, más humano eres«. Se define como un fenómeno en el que un individuo o un grupo de personas conoce y usa varios idiomas al mismo tiempo. Como afirma Mezgec (2016: 3), es un continuo, limitado por el monolingüismo por un lado y por el plurilingüismo perfectamente equilibrado por el otro. Cuanto menor sea el espacio, más cercano está el individuo a un plurilingüismo equilibrado.

Son precisamente los numerosos descubrimientos de la ciencia cognitiva y la neuropsicología los que han revelado cómo el plurilingüismo puede cambiar incluso el funcionamiento cerebral. »La neurona se activa cuando alcanza un cierto umbral electroquímico crítico, que desencadena el potencial de acción« (Katarinčič 2016: 15), lo que ocurre solo con una cantidad suficiente de impulsos de lenguaje positivos para evitar ciertos problemas (Green 1998). Cuanto más a menudo usamos un idioma extranjero, menor es el nivel de potencial de acción, ya que pensar es menos agotador, lo que pone en ventaja a las personas plurilingües.

Es importante señalar que tanto el hemisferio cerebral izquierdo como el derecho con grupos de redes neuronales están involucrados en el procesamiento del lenguaje (Garrido-Espiga y Villamor Urquijo 2000: 6), aún más intensamente en individuos plurilingües. La investigación de los neuropsicólogos Vaidya y Hall (1991) incluso muestra cómo el cerebro funciona de manera diferente en individuos bilingües en comparación con individuos monolingües. Los bilingües que hablan ambos idiomas con la misma fluidez usarán más el hemisferio derecho en su procesamiento de ambos idiomas que los monolingües. El hemisferio cerebral derecho estará más involucrado en la adquisición de una segunda lengua que en la adquisición de la lengua materna. Los individuos que aprenden ambos idiomas de forma natural utilizarán el hemisferio derecho más que aquellos que aprenden el idioma en el aula. Los bilingües que lograron el bilingüismo más tarde en la vida usarán el hemisferio cerebral derecho más que los que lo lograron en su juventud. Los últimos descubrimientos también pueden transferirse a los plurilingües, pero se necesitan más investigaciones para confirmarlo con mayor precisión.

Palabras clave: plurilingüismo, neuropsicología, potenciales de acción, impulsos del lenguaje, función cerebral

Martina Zupan Kuserbanj
Osnovna šola Vranksko-Tabor
martina.zupan@guest.arnes.si

UČENJE TUJIH JEZIKOV S POMOČJO METOD GIBANJA

V zadnjem času se zelo poudarjajo celostni pristopi pri učenju in poučevanju tujega jezika, ne le pri mlajših otrocih, temveč tudi pri starejših učencih. Eden izmed takih celostnih pristopov k učenju in poučevanju nasploh je ustvarjalni gib in učenje s pomočjo metod gibanja. Bistveno pri tem je, da učenci rešujejo zastavljene probleme verbalno-kinestetično in v tesni interakciji z ostalimi učenci. Dokazano je, da pri takšnem delu nastane sproščeno vzdušje in visoka motiviranost za delo. Dejstvo, da sta gib in jezik v močni interakciji, delavnica, ki jo je na naši šoli na to temo vodila dr. Vesna Geršak, vprašanje, na kakšen način še lahko vzpodbudim in motiviram učence, tudi tiste s posebnimi potrebami, »FIT« aktivne metode poučevanja in gibanje, ki je prednostna naloga naše šole, so me vzpodbudili k temu, da več časa namenjam takemu pristopu pri poučevanju tujega jezika. V prispevku predstavljam teoretična izhodišča in praktične primere, ki smo jih izvajali v razredu. V času učenja na daljavo smo z učenjem preko gibanja skušali »razbiti« monotonost sedenja pred ekranom in ohraniti motivacijo za delo.

Učitelji so v procesu gibalnega ustvarjanja predvsem organizatorji in animatorji, ki učencem zastavljajo probleme, njihovo reševanje pa prepustijo njim samim. Pri ustvarjalnih gibalnih dejavnostih gre za način dela oz. za pristop, pri katerem učenci s pomočjo metod gibanja usvajajo in izražajo različne učne vsebine. Učenci uporabljajo naravno gibanje kot izrazno sredstvo. Takšne dejavnosti omogočajo še učenje na drugih nivojih, ne samo na intelektualnem, saj spodbujajo tudi emocionalni in socialni razvoj. Tudi učencem s posebnimi potrebami je na ta način omogočen svoboden prostor za ustvarjanje, da se lahko sprostijo. Učenje preko gibanja pa izboljšuje tudi samopodobo učencev in povečuje njihovo zanimanje za učenje.

Ključne besede: ustvarjalni gib, tuj jezik, naravno gibanje, »fit« aktivne metode poučevanja, učenje na daljavo

DER FREMDSPRACHENUNTERRICHT MIT DEN BEWEGUNGSMETHODEN

In der letzten Zeit werden bei dem Erlernen und Unterrichten einer Fremdsprache ganzheitliche, pädagogische Ansätze betont, nicht nur bei den kleinen Kindern, sondern auch bei den älteren Schülern. Einer von ihnen ist die kreative Bewegung bei dem Unterricht und das Lernen mit Bewegungsmethoden. Dabei ist es wichtig, dass die Schüler gesteckte Probleme verbal-kinestetisch lösen. Dabei sind sie in der engen Interaktion mit den anderen Mitschülern. Es ist bewiesen, dass bei der solchen Schularbeit eine gelöste Atmosphäre und eine hohe Arbeitsmotivation entsteht. Die Tatsache, dass die Bewegung und die Sprache in der starken Interaktion sind, der Vortrag, den an unserer Schule Dr. Vesna Geršak gehalten hat, die Frage, wie ich die Schüler noch mehr zum Lernen motivieren kann, auch diese mit besonderen Bedürfnissen, »FIT« - aktive Methoden des Lehrens und die Bewegung, die vorrangige Aufgabe an unserer Schule ist, haben mich dazu ermutigt, dass ich beim Fremdsprachenunterricht mehr Zeit solchem Ansatz widme. In meinem Beitrag stelle ich den theoretischen Ausgangspunkt und praktische Beispiele, die wir in der Klasse ausgeführt haben, dar. Beim Fernunterricht haben wir mit Bewegungsmethoden versucht, die Monotonie des Sitzens vor dem Computerbildschirm zu »zerbrechen« und die Motivation für das Lernen zu erhalten.

In diesem Prozess sind die Lehrer vor allem Organisatoren und Animatoren, die ihren Schülern die Probleme aufgeben und sie sollen sie selbst lösen. Bei den kreativen Bewegungsaktivitäten geht es um einen solchen Ansatz, bei dem sich die Schüler mit den Bewegungsmethoden verschiedenen Lehrstoff aneignen und ihn ausdrücken. Als Ausdrucksmittel gebrauchen sie ihre Naturbe-

wegung. Solche Aktivitäten ermöglichen nicht nur intellektuelle, sondern auch emotionelle und soziale Entwicklung. Auch den Schülern mit den besonderen Bedürfnissen ist es auf diese Weise ermöglicht frei zu schaffen und sich dabei entspannen zu können. Das Lernen mit der Bewegung verbessert auch das Selbstbild der Schüler und vergrößert ihr Interesse für das Lernen.

Schlüsselwörter: kreative Bewegung, die Fremdsprache, die Naturbewegung, »FIT« - aktive Methoden des Lehrens, der Fernunterricht

Lena Dujc Prelaz
OŠ Dante Alighieri Isola - Izola
lena.prelaz@dante-alighieri.si

LITERARNI PREVOD V MULTIKULTURNEM RAZREDU: MOST MED KULTURAMI IN JEZIKI

Medkulturna vzgoja je po besedah E. Mindich Bieger »poskus, kako v družbi, ki je lahko zelo negostoljubna in hladna, zgraditi otočke razumevanja«. Predstavili bomo prevajanje literarnega besedila v razredu. Dejavnost smo izvedli, ker smo v raznojezičnih razredih opazili potrebo po spodbujanju sprejemanja in strpnosti do drugih jezikovnih skupin. Aktivnost krepi zavedanje o lastni in tujih kulturah ter dviguje samospoštovanje pri učencih tujcih.

Odločili smo se za literarno besedilo, ker vemo, da literatura nagovarja bralčeva čustva in lahko pusti globljo sled kot neliterarno besedilo. Pri izbiri besedila smo upoštevali, da se bodo učenci počutili bolj vključene v učni proces, če se bodo v njem prepoznali. Izbrali smo sodobni roman Deček v črtasti pižami avtorja Johna Boyna. Verjeli smo, da se bo zgodba o prijateljstvu dveh otrok iz različnih jezikovnih in narodnostnih skupin dotaknila učencev tujcev in tistih iz jezikovnih večin. Aktivnost je bila izvedena januarja 2020 v obliki videokonference med učenci predmetne stopnje. Delo je od njih zahtevalo aktivno udeležbo – v skupinah, sestavljenih glede na materni jezik, so prevedli odlomek besedila. Prevajali so istočasno v orodju google.drive. Nastalo je deset prevodov istega odlomka (italijanski, slovenski, hrvaški, srbski, makedonski, češki, romunski, madžarski, turški, ruski prevod). Nato so se individualno posneli in na naslednji konferenci poslušali predvajanje odlomka v vseh jezikih.

Aktivnost so ocenili pozitivno. Tuji učenci so poudarili, da je šola slišala njihov jezik. Slišani so bili učenci tujci, ki so tudi med aktivnostmi, ki spodbujajo komunikacijo, v razredu raje tiho. Opis in zvočne posnetke najdete na <https://dante-alighieri.si/notizie-scuola-elementare/450-giorno-di-memoria-27-gennaio-laboratori-plurilinguistici-sul-tema-di-traduzione-letteraria>

Ključne besede: raznojezičnost, prevod, literarni, sprejemanje, jezik

LITERARY TRANSLATION IN THE CLASSROOM: A BRIDGE BETWEEN CULTURES AND LANGUAGES

Multicultural education is, as E. Mindich Bieger puts it, "an attempt to develop islands of understanding within what can be a very hostile and inconsiderate society". The following article discusses the activity of literary translation in a multicultural classroom.

The activity, carried out among the pupils aged 12-15, increases pupils' cultural awareness, promotes intercultural understanding and at the same time has a positive impact on the self-esteem of the immigrant pupils.

We decided to work with fiction because we believe that, as it involves the reader emotionally, it may leave a deeper impact on his feelings. We have chosen the contemporary novel *The boy in the striped pyjamas*, written by John Boyne. The plot focuses on the friendship between two boys coming from different national and linguistic backgrounds.

We considered the idea that children are less likely to be engaged in the reading process if they don't find themselves in the book. We supposed that both pupils from foreign language backgrounds as well as those pertaining to the linguistic majorities would find themselves in a book that speaks about minorities and majorities and about friendship winning at the end.

The activity was carried out in January 2020 through a video conference. Pupils were asked to translate part of the text. Ten language groups were formed according to their native languages (Italian, Slovene, Hungarian, Russian, Turkish, Macedonian, Czech, Croatian, Serbian, Romanian). All groups translated simultaneously in a shared google.doc.

Pupils were asked to record themselves reading the passages they had translated. The recordings were confronted in the classroom, so they got a chance of listening to the same passage, read by their classmates in their home languages.

Pupils valued the activity positively; the foreign pupils pointed out that the school actually had the chance of listening to them. As we teachers realise, it is precisely this group of pupils that often remains silent in the usual discussion-based classrooms.

Audio recordings are available on <https://dante-alighieri.si/notizie-scuola-elementare/450-giorno-di-memoria-27-gennaio-laboratori-plurilinguistici-sul-tema-di-traduzione-letteraria>

Keywords: translation, literary, language, acceptance, plurilingualism

Nastja Valentinčič Al Bukhari

Šolski center Nova Gorica, Srednja ekonomska in trgovska šola

nastja.valentincic@scng.si

VLOGA CLIL-A V RAZNOJEZIČNOSTI

Upad vpisa na srednjo šolo, nemotiviranost dijakov pri pouku, problem osipa dijakov med šolskim letom ter slabi medsebojni odnosi zaposlenih – to so močni izzivi za velike spremembe na šoli. V letu 2008 so se uvedli novi izobraževalni programi na gimnazijah ter na šolah srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja. Vzporedno s spremembo kurikulov je Zavod RS za šolstvo izvajal izobraževanje za timsko poučevanje, medpredmetne in kroskurikularne povezave, obogateno učenje tujih jezikov. Prebijanje skozi nove kurikule je spodbudilo in prepričalo učitelje na šoli v spreminjanje ustaljene prakse ter drugačno načrtovanje dela, kar je povzročilo spremembo pri načrtovanju ciljev in dosežkov od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. Na rednih tedenskih srečanjih programskih zborov so učitelji predstavljali nove vsebine predmetnikov, izbirali šolske prioritete, ki so temeljile na medpredmetnem sodelovanju. Kroskurikularno povezovanje modulov strokovnih vsebin s tujimi jeziki in slovenščino je najpomembnejši način spreminjanja pedagoških pristopov za izboljšanje motivacije in aktivnosti dijakov pri pouku. V okviru odprtega kurikula se je uvedel nov predmet oziroma modul CLIL (Tuji jezik v stroki) na vseh programih strokovnega in poklicnega izobraževanja. Za CLIL so se pripravili učni načrti, ki v okviru strokovnih vsebin vključujejo avtentične vsebine, aktualna dogajanja, zanimivosti, novosti v svetu v tujem jeziku (L2-ANG, L3-ITA). Timi učiteljev skupaj načrtujejo didaktične priprave za bilingvalno timsko poučevanje v razredih. S CLIL-om pridobijo dijaki strokovnega ter poklicnega izobraževanja enake možnost učenja drugega tujega jezika. Znanje tega je potreba obmejnih podjetij. Pri CLIL-u učitelja uporabljata različne metode in oblike dela, predvsem strategije »scaffoldinga«, da s kognitivnim procesiranjem dijaki lažje povezujejo strokovne vsebine in izboljšujejo jezikovne kompetence, saj jih avtentične vsebine zanimajo ter spodbujajo, da iščejo zanimivosti v drugih virih. Učitelja didaktizirata tuje besedilo, natančno načrtujeta vstopa učiteljev pri podajanju snovi – kaj v slovenščini in kaj v L2/L3, skrbita za usklajenost učiteljev v vseh fazah in elementih učnega procesa, da je izmenjava vodilne vloge učiteljev spontana in neopazna, da je preusmerjanje pozornosti (preklapljanje med L1 in L2/L3) dijakov od enega učitelja na drugega, nemoteče. Nastalo je veliko didaktičnega materiala, učitelji so pridobili na profesionalnem razvoju, se naučili timskega načrtovanja ter razvili nov model s priporočili za didaktizacijo posamezne učne ure oziroma vsebinskega sklopa.

Gljučne besede: kroskurikularno povezovanje, timsko poučevanje, avtentične vsebine, motivacija, profesionalni razvoj

THE ROLE OF CLIL IN PLURILINGUALISM

How to overcome main school's challenges: decrease in the number of students enrolled as well as decrease of students' motivation, the problem of dropouts and bad interpersonal relationships of employees. In 2008, the new educational curricula at secondary vocational and technical education is introduced and the National Education Institute – through workshops - carries out education and training of professional staff in team teaching, interdisciplinary and cross-curricular collaboration and enriched learning of foreign languages.

Plotting through the new curricula encourages and persuades teachers at the school to change established practices, to plan work differently, leading to a change in planning goals and achievements from the bottom up and top down. At regular weekly teachers' meetings teachers present new curricula contents, choose school priorities based on interdisciplinary collaboration. Cross-curricular integration of professional content modules with foreign languages and Slovene is the most important way of changing pedagogical approaches in order to improve students' motivation and activity in class. As part of the open curriculum, a new subject / module CLIL (Foreign Language in the Profession) is introduced in all professional and vocational education programs. Curricula are prepared for CLIL, which include authentic contents, current events, interesting facts,

novelties in the world in a foreign language (L2-ANG, L3-ITA) within the framework of professional contents. Teams of teachers plan didactic preparations for bilingual team teaching in the classroom together. With CLIL, students of vocational and technical education gain equal opportunities to learn another foreign language, thus meeting the needs of companies situated at the state borders. In CLIL, teachers use different methods and forms of work, especially scaffolding strategies, to make it easier for students to connect professional content and improve language competences through cognitive processing, as they are interested in authentic content. In this way students are encouraged to look for interesting articles and news in other foreign sources. Teachers didacticize foreign texts; plan teachers' entries in teaching the subject matter carefully (the need to decide what to teach in Slovene and what in L2 / L3); pay attention to teacher coordination in all phases and elements of the learning process, thus making exchange of teachers' leading roles spontaneous and inconspicuous so that switching between L1 and L2 / L3 and from one teacher to another does not confuse students. A lot of didactic materials were created, teachers grew professionally, learned team planning and developed a new model with recommendations for didacticization of individual lessons or content.

Keywords: Crosscurriculum collaboration, team teaching, authentic contents, motivation, professional growth

Mag. Sofija Baškarad
Osnovna šola Domžale
sofjabaskarad@gmail.com

O PAGLAVCIH IN ŽABAH PRI POUKU NEMŠČINE

Na OŠ Domžale smo se marca pri pouku nemščine lotili naravoslovno obarvanega projekta z naslovom Selitev žab. Projektno učno delo je učni pristop, v katerem učenci usvajajo znanje s preučevanjem zanimivih problemov oziroma pojavov iz vsakdanjega življenja, v našem primeru dvoživk. Pri tem smo si pomagali z nemškimi besedili. Učenci druge triade so bili postavljeni pred projektno nalogo, da spremljajo, kaj se v spomladanskem času dogaja z žabami, svoje ugotovitve dokumentirajo s fotografijami ter na koncu projekta naredijo izdelek v nemškem jeziku.

Kmalu so učenci začeli poročati, kje so videli mrest, paglavce, žabe in prometne znake, ki voznike opozarjajo, da poteka selitev žab. Skupaj s starši in starimi starši so obiskali ribnike, gozdove, mlake... Nekateri so, z vnemo naravoslovca, začeli celo gojiti paglavce doma in dokumentirati življenjski cikel žabe. Med samimi urami nemščine smo obravnavali osnovno besedišče, ki je povezano z življenjskim ciklom žab in njihovim življenjskim okoljem, rešili smo delovni list v nemškem jeziku z naslovom Ljubezen nas dela slepe ter opravili mini kviz na temo žab in krastač. Le kakšna je razlika med njimi?

Na šolo smo preko Zoom konference povabili mag. Andrejo Škvarč iz Zavoda RS za varstvo narave, ki nam je kot biologinja in naravovarstvenica predstavila svet dvoživk v slovenščini. Učenci so ji postavili veliko zanimivih vprašanj, saj jih je tema zelo pritegnila. Govorili smo tudi o akciji Pomagajmo žabicam čez cesto. Izkazalo se je, da so nekateri učenci skupaj s straži že sodelovali kor prostovoljci v akciji prenašanja žab, mnogi pa so izrazili željo, da bi se prihodnje leto priključili akciji.

In zakaj smo se naravoslovne teme lotili ravno pri nemščini? Učenje tujih jezikov se zlahka poveže z učenjem naravoslovnih vsebin, pri tem učenci usvajajo znanje tako na naravoslovnem področju kot tudi na jezikovnem in obenem razvijajo skrb za okolje, kar je ena izmed prioritet sodobnega časa. Res lepo je videti, kako so učenci raziskovali svoje okolje in postali pozorni na življenje dvoživk v svojem okolju, kako so z žarom pripovedovali zgodbe o svojem srečanju z dvoživkami. Nekateri so sploh prvič v naravi prepoznali mrest, se ga dotaknili in spoznali, da avtomobili na določenem področju povozijo celo devet desetin zaroda. Napisali so čudovite zgodbe, stripe, pesmi, pripravili PP predstavitev v nemškem jeziku, kar kaže, kako so napredovali v znanju nemščine. V prihodnosti si obetamo še več medpredmetno obarvanih ur nemščine.

Ključne besede: nemščina, osnovna šola, CLIL, žabe, naravoslovje

ÜBER KAULQUAPPEN UND FRÖSCHE BEIM DEUTSCHUNTERRICHT

An der Grundschule Domžale haben wir im März beim Deutschunterricht ein Wissenschaftsprojekt mit dem Titel Froschwanderung gestartet. Projektunterricht ist ein Lernansatz, bei dem sich Schüler Wissen aneignen, indem sie interessante Probleme oder Phänomene aus dem Alltag, in unserem Fall Amphibien, genauer untersuchen. Dabei haben wir uns auch mit authentischen deutschen Texten geholfen. Die Schüler der 4., 5. und 6. Klasse wurden vor eine Projektaufgabe gestellt, zu beobachten, was mit Fröschen im Frühjahr passiert, ihre Erkenntnisse mit Fotos zu dokumentieren und am Ende des Projekts ein Produkt in deutscher Sprache zu erstellen.

Bald haben die Schüler berichtet, wo in ihrer Nähe sie Laichen, Kaulquappen, Frösche und Verkehrsschilder gesehen haben, die die Fahrer vor der Froschwanderung warnen. Die Schüler haben zusammen mit ihren Eltern und Großeltern Teiche, Wälder, Pfützen besucht... Einige haben zu Hause sogar mit dem Eifer eines Naturforschers Kaulquappen zu züchten begonnen und den Lebenszyklus eines Frosches filmisch zu dokumentieren. Im Deutschunterricht haben wir das Grund-

vokabular zum Lebenszyklus von Fröschen und ihrem Lebensumfeld behandelt und ein Arbeitsblatt mit dem Titel „Liebe macht blind“ auf Deutsch gelöst und ein Mini-Quiz zum Thema Frösche und Kröten durchgeführt. Was ist nur der Unterschied zwischen ihnen?

Wir haben auch Biologin und Naturschützerin Andreja Škvarč vom Institut der Republik Slowenien für Naturschutz zum Online-Unterricht eingeladen, die uns in die slowenische Welt der Amphibien eingeführt hat. Die Schüler haben ihr auf Slowenisch viele interessante Fragen gestellt. Wir haben auch über die Aktion Helfen wir den Fröschen über die Straße gesprochen. Es stellte sich auch heraus, dass einige Schüler zusammen mit den Eltern bereits als Freiwillige an der Aktion teilgenommen haben und viele haben den Wunsch geäußert, sich der Aktion im nächsten Jahr anzuschließen.

Und warum haben wir dieses naturwissenschaftliche Thema in Deutschunterricht behandelt? Das Erlernen von Fremdsprachen lässt sich leicht mit den Inhalten der Naturwissenschaften verbinden, die Schüler erwerben Kenntnisse im Bereich der Naturwissenschaften als auch in der Sprache und entwickeln gleichzeitig Natur- und Umweltbewusstsein, die eine der Prioritäten der Neuzeit ist. Es ist wirklich schön zu sehen, wie die Schüler ihre Umgebung erkundet haben und auf das Leben der Amphibien in ihrer Umgebung aufmerksam wurden, wie sie leidenschaftlich Geschichten über ihre Begegnung mit Amphibien erzählt haben. Einige haben zum ersten Mal in der Natur den Laich erkannt, ihn berührt und festgestellt, dass Autos bis zu neun Zehntel einer Brut überfahren können. Am Projektende haben sie wundervolle Geschichten, Comics, Lieder, PP-Präsentationen, Filme auf Deutsch geschrieben, die gezeigt haben, wie sie ihre Deutschkenntnisse verbessert haben. In Zukunft freuen wir uns auf noch mehr fächerübergreifenden Deutschunterricht.

Schlüsselwörter: DaF, Grundschule, CLIL, Frösche, Naturwissenschaften

SEKCIJA 4

Moderacija: doc. dr. Brigita Kacjan

Sektionsvortrag

Doz. Dr. Brigita Kacjan

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta

Fremdsprachenlehrende zwischen dem Amboss Mehrsprachigkeit und dem Hammer IKT / Učitelj/-ica tujega jezika med tnalom večjezičnosti in nakovalom IKT

Der Untertitel der Konferenz „Slowenien – Treffpunkt verschiedener Kulturen im vielsprachigen Europa“ weist schon darauf hin, dass im Vortrag darauf eingegangen wird, wie die Mehrsprachigkeit mit all ihren Facetten für die Fremdsprachenlehrenden zahlreiche Fixpunkte setzt, die theoretisch gut aussehen und sinnvoll erscheinen, sich in der schulischen Realität aber teilweise als Hindernisse und teilweise als Stützpunkte erweisen. Die Hindernisse müssen Fremdsprachenlehrende auf allen Bildungsniveaus umschiffen und einen Weg finden, die Mehrsprachigkeit und Multikulturalität im vorgegebenen Rahmen umzusetzen. Erschwerend kommt in der letzten Zeit noch die Covid-19-Pandemie und der damit aufgezwungene intensive Einsatz von IKT im Fernunterricht hinzu. Aus den genannten Gründen befindet sich der Fremdsprachenlehrende – egal auf welchem Bildungsniveau – zwischen dem Amboss Mehrsprachigkeit und dem Hammer IKT.

Zahlreiche Herausforderungen und Schwierigkeiten müssen bewältigt werden, darum können Begriffe wie Mehrsprachigkeit, plurikulturelle Kompetenzen, Immigrantensprachen, Bewusstmachung von Sprachen, pluralistische Ansätze, Toleranz, unterschiedliche Muttersprachen, weitere Fremdsprachen, Fachsprachen, aber auch durch die prekäre gesundheitliche Lage aufoktroierte Begriffe wie Covid-19, Ängste, IKT u. a. in dem Vortrag nur kurz angerissen werden, spielen aber in diesem aktuellen Geflecht der Einflüsse auf den Fremdsprachenunterricht und die Fremdsprachenlehrenden eine bedeutende Rolle.

Im Vortrag sollen aus all dem aber auch positive Konsequenzen für die Zukunft gezogen werden: Eine Lehrkraft kann begründeter und erfahrener über eine andere Arbeitsweise mit den Lernenden nachdenken und sich als erfolgreich erwiesene Elemente in unsere weitere pädagogische Arbeit integrieren sowie die Lernenden bei ihrer Suche nach einer größeren Selbstständigkeit im Lernprozess durch einen tatsächlich sinnstiftenden Einsatz von IKT unterstützen.

dr. Liljana Kač
Zavod RS za šolstvo
liljana.kac@zrss.si

PLURALISTIČNI PRISTOPI K JEZIKOM IN KULTURAM V PEDAGOŠKI PRAKSI

Pri razvijanju raznojezičnih in raznokulturnih zmožnosti v okviru poučevanja tujih jezikov igrajo pomembno vlogo pluralistični pristopi k jezikom in kulturam. Mednje štejemo medkulturni pristop, jezikovno zavedanje, integrirani didaktični pristop in medjezikovno razumevanje. Na teh pristopih temelji tudi Referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam (ROPP), ki predstavlja celosten in sistematičen opis raznojezičnih in raznokulturnih zmožnosti ter virov. Ti so razdeljeni na področja znanje, stališča in zmožnosti. Po opredelitvi pluralističnih pristopov in umeščenosti raznojezične in raznokulturne zmožnosti v poučevanje in učenje tujih jezikov bo v prispevku predstavljena raznojezična in raznokulturna pedagoška praksa. Praktični primeri izhajajo iz različnih stopenj izobraževanja in oblik sodelovanja Zavoda RS za šolstvo z učitelji ter delovanja v projektu JeŠT. Tako bodo na temo medkulturnosti in večjezičnosti predstavljeni izbrani primeri iz pedagoškega foruma ob evropskem dnevu jezikov, strokovnih srečanj učiteljev ter iz trenutno potekajočega projekta JeŠT. Predstavljene bodo tudi ugotovitve uporabe opisnikov ROPP na podlagi analize primerov raznojezične in raznokulturne pedagoške prakse v projektu JeŠT.

Ključne besede: pluralistični pristopi, ROPP, raznojezična in raznokulturna zmožnost, praktični primeri, JeŠT

PLURALE ANSÄTZE ZU SPRACHEN UND KULTUREN IN DER UNTERRICHTSPRAXIS

Um die mehrsprachige und interkulturelle Kompetenz im Fremdsprachenunterricht zu entwickeln, spielen Plurale Ansätze zu Sprachen und Kulturen eine wichtige Rolle. Unter den meistbekanntesten Ansätzen sind interkulturelle Ansätze, Sprachensensibilisierung, Integrative didaktische Ansätze und Interkomprehension zwischen verwandten Sprachen. Der Begriff Plurale Ansätze wird durch den Referenzrahmen für Plurale Ansätze zu Sprachen und Kulturen (REPA) eingeführt. REPA stellt eine umfassende und systematische Beschreibung mehrsprachiger und interkultureller Kompetenzen und Ressourcen für Kenntnisse, Einstellungen und Fertigkeiten dar. Im Beitrag werden zunächst Plurale Ansätze und die Einbeziehung mehrsprachiger und interkultureller Kompetenz in den Lehr- und Lernprozess vorgestellt und mit praktischen mehrsprachigen und interkulturellen Unterrichtsaktivitäten veranschaulicht. Praktische Unterrichtsbeispiele beziehen sich auf unterschiedliche Bildungsstufen und gehen aus der Zusammenarbeit des Schulamtes mit Lehrkräften, sowie aus dem aktuellen nationalen Projektes „JeŠT“ hervor. Daher werden zum interkulturellen und mehrsprachigen Thema ausgewählte Unterrichtsbeispiele aus dem sog. Pädagogischen Forum zum Europäischen Tag der Sprachen, aus den Lehrerfortbildungsveranstaltungen und dem Projekt „JeŠT“ vorgestellt. Der Beitrag wird mit den Feststellungen aus der Analyse der Anwendung der REPA-Kann-Beschreibungen an den mehrsprachigen und interkulturellen Unterrichtsbeispielen aus dem Projekt JeŠT abgeschlossen.

Schlüsselwörter: Plurale Ansätze, REPA, mehrsprachige und interkulturelle Kompetenz, Unterrichtsbeispiele, JeŠT

Ana Pavlič
Gimnazija Bežigrad
pavlic.ana@gmail.com

VEČJEZIČNOST IN ANKSIOZNOST PRI SLOVENSkih DIJAKIH

Prispevek bo predstavil izsledke raziskave, izvedene med skoraj petstotimi dijaki slovenskih srednjih šol. Raziskava iz leta 2019 je kot glavni raziskovalni instrument uporabila vprašalnik FLCAS (Foreign Language Classroom Anxiety Scale, Horwitz, Horwitz y Cope, 1986), ki je pogosto uporabljeno orodje za oceno stopnje anksioznosti pri učenju tujega jezika in ga je leta 1986 razvila Elain K. Horwitz v sodelovanju z drugimi avtorji (Horwitz, Cope), ter vprašalnik, razvit posebej za potrebe raziskave, ki je ugotavljal število tujih jezikov, ki se jih dijaki učijo, in za katere jezike gre. Raziskava je potrdila, da se dijaki v razredu pri učenju in izražanju v tujem jeziku med drugim soočajo s težavami, kot so napetost, nesproščenost, strah pred nastopanjem in pomanjkanje motivacije. Prispevek bo predstavil, do kakšnih razlik prihaja pri pojavnosti teh težav glede na število tujih jezikov, ki se jih učijo slovenski dijaki.

Teorije učenja in poučevanja jezika so namreč skozi leta dajale različen poudarek čustveni komponenti, torej tudi anksioznosti. Od 70. let prejšnjega stoletja (Issac Brown, 1971, v Arnold, 2011; Castillo, 1973, v Arnold, 2011) do komunikacijskega pristopa, naturalističnega pristopa (Krashen in Terrell, 1983), vse do 80. let, ko se začne sistematično proučevanje povezanosti učenja tujega jezika z anksioznostjo in ostalimi čutvenimi dejavniki (Aida, 1994; Horwitz, Horwitz in Cope, 1986; MacIntyre in Gardner, 1994).

V prispevku predstavimo, kako pogoste so težave pri izražanju v tujem jeziku pri dijakih, ki se učijo več tujih jezikov v primerjavi s tistimi, ki se učijo le enega ali dva tuja jezika, kateri so tuji jeziki, ki se jih v slovenskih srednjih šolah učijo dijaki in koliko jih je, pri čemer opredelimo te razlike tudi glede na spol.

Posebno pozornost smo v raziskavi namenili proučevanju komunikacijske anksioznosti, strahu pred negativnim vrednotenjem, strahu pred ocenjevanjem znanja in anksioznost pri pouku, zato prispevek predstavi tudi, pri katerih od teh štirih komponent prihaja do bistvenih razlik med dijakih, ki se učijo enega tujega jezika in tistimi, ki se učijo dveh ali več tujih jezikov in v zaključku nakaže nadaljnje možnosti raziskovanja večjezičnosti med dijakih v slovenskem prostoru.

Ključne besede: večjezičnost, anksioznost, srednja šola, dijaki, razlike

EL MULTILINGÜISMO Y LA ANSIEDAD ENTRE LOS ESTUDIANTES ESLOVENOS

La ponencia presentará los resultados de un estudio llevado a cabo en 2019, entre casi quinientos estudiantes eslovenos de escuelas secundarias. Para la recogida de los datos se aplicó la escala de ansiedad general FLCAS (Foreign Language Classroom Anxiety Scale, Horwitz, Horwitz y Cope, 1986) siendo el instrumento muy frecuentemente utilizado para determinar el nivel de la ansiedad experimentada durante el aprendizaje de una lengua extranjera. A la vez se desarrolló un instrumento propio de esta investigación que recolectó el número de lenguas extranjeras que aprenden los estudiantes eslovenos y cuáles son estas lenguas. En la investigación se determinó la existencia de ansiedad en clase de lengua extranjera, más en concreto se determinó que los estudiantes se enfrentan con diferentes dificultades, como por ejemplo la tensión, la inseguridad, el miedo a hablar en público y la falta de motivación. La ponencia presentará cuáles son las diferencias entre las dificultades experimentadas por los estudiantes eslovenos que son aprendices de solo una lengua extranjera y los que aprenden más de una lengua extranjera.

Las investigaciones en el campo de la enseñanza de las lenguas extranjeras han variado mucho en cómo y si incluir el elemento emocional, es decir la ansiedad, en sus estudios. Desde dejándolo completamente a un lado hasta empezar a incluirlo poco a poco a partir de los años '70 del siglo pasado. Es entonces cuando surge la idea de unir lo cognitivo con lo emocional (Issac Brown y Castillo en Arnold 2004). El enfoque naturalista (Krashen y Terrell, 1983) defiende más esta unión y es a partir de allí que los factores afectivo-emocionales, como la ansiedad, se aplican más, ya sea en el trabajo pedagógico o en las investigaciones relacionadas con la enseñanza de lenguas extranjeras (Aida, 1994; Horwitz, Horwitz in Cope, 1986; MacIntyre in Gardner, 1994).

La ponencia también presentará con qué frecuencia se afrontan con las dificultades mencionadas los aprendices de una lengua extranjera y los de dos o más lenguas extranjeras, siempre en el contexto de las escuelas secundarias eslovenas. Se comentarán estos aspectos específicos teniendo en cuenta diferentes variables como, por ejemplo, el género de los estudiantes.

La ponencia prestará especial atención a las diferencias entre los aprendices de varias lenguas extranjeras y a los de una, examinando los siguientes componentes: la ansiedad comunicativa, el miedo a la evaluación negativa, la ansiedad ante los procesos de evaluación y la ansiedad en clase. En la última parte se presentarán las posibles vías de futura investigación del multilingüismo y la diversidad lingüística en el aprendizaje de lenguas entre los estudiantes eslovenos.

Palabras clave: multilingüismo, ansiedad, escuela secundaria, estudiantes, diferencias

Karin Žunič in Jelka Perne

OŠ Franceta Bevka Ljubljana

karin.zunic@guest.arnes.si, jelka.perne@guest.arnes.si

»TVOJ JEZIK JE NAŠ JEZIK.« RAZNOJEZIČNOST IN VEČJEZIČNOST Z ROKO V ROKI POD BEVKOVO STREHO

Osnovna šola Franceta Bevka se nahaja v Ljubljani. Je manjša šola, ki jo obiskuje približno 470 učencev in učenk. Kljub svoji majhnosti in centralni legi je naša šola stičišče večjezičnosti, raznojezičnosti ter raznokulturnosti, saj jo obiskuje kar 25 otrok, katerih materni jezik ni slovenščina. Prav tako pa imajo vsi učenci možnost, da se učijo angleščino, nemščino, francoščino in latinščino. V letošnjem šolskem letu je drugi tuji jezik kot izbirni predmet ali interesno dejavnost izbralo kar 168 učencev in učenk, kar predstavlja več kot tretjino vseh učencev.

Spodbujanje večjezičnosti ima na naši šoli dolgoletno tradicijo. Učiteljci nemščine, Karin Žunič, ter francoščine in latinščine, Jelka Perne, se že vrsto let ukvarjajo s poudarjanjem pomena učenja tujih jezikov ter vključevanja jezikov učencev priseljencev. Kot primere dobre prakse izpostavlja nekaj uspešnih projektov in aktivnosti:

1. Projekti in natečaji na državni ravni: Pedagoški forum, Frankofonski festival, Dan jezikov, Teden mobilnosti
2. Jezikovne ekskurzije v tujino (Švica, Francija, Nemčija, Avstrija ...) in obisk evropskih inštitucij
3. Medpredmetno povezovanje francoščina-nemščina-latinščina
4. Izbirni predmet latinščina
5. Šolski projekti: Preko latinščine do francoščine in frankofonije
6. Ostale dejavnosti na šoli: novoletna prireditev, novoletni bazar, informativni dnevi, interesne dejavnosti ...
7. Sodelovanje z zunanjimi inštitucijami
8. Tekmovanja iz znanja nemščine in francoščine, nemška in francoska bralna značka

Rezultat večletnih prizadevanj je tudi nagrada Zavoda RS za šolstvo ob Evropskem dnevu jezikov 2019. Pri pouku tujih jezikov smo pripravili razstavo v avli šole ter popestrili njeno okolico z napisi v jezikih učencev tujcev iz 14 različnih držav. Razstava je nastala v povezavi z Evropskim tednom mobilnosti. Avlo šole bogati trajna razstava z maketo Zemlje in označenimi državami, iz katerih prihajajo naši učenci. Cilji projekta so bili povezovanje in vključevanje učencev priseljencev, sprejemanje različnosti, spoznavanje tujih jezikov, spodbujanje ustvarjalnosti in strpnosti, razumevanje pomena raznokulturnosti in raznojezičnosti.

Vse omenjene aktivnosti uspešno izvajamo ob stalni podpori vodstva šole in sodelavcev, saj se vsi skupaj zavedamo, da naše delo predstavlja neprecenljivo dodano vrednost pri pouku tujih jezikov.

Ključne besede: večjezičnost, raznojezičnost, osnovna šola, učenje tujih jezikov, jeziki učencev priseljenci

»YOUR LANGUAGE IS OUR LANGUAGE.« PLURILINGUALISM AND MULTILINGUALISM HAND IN HAND AT FRANCE BEVK PRIMARY SCHOOL

France Bevk Primary School is situated in Ljubljana. It is a smaller school, visited by about 470 pupils. Our school has been the centre of multilingualism, plurilingualism and multiculturalism despite being small and centrally situated. It has been visited by 25 pupils whose mother tongue is not Slovene language. All the pupils are offered to study foreign languages and can choose among English, German, French or Latin. This school year more than 168 pupils have chosen second for-

eign language as an elective subject or have joined a language club. Above mentioned number represents more than a third of all pupils attending the school.

Encouraging multilingualism has a long history at our school. Karin Žunič, a teacher of German language, and Jelka Perne, a teacher of French and Latin language, have been committed to promoting the importance of learning foreign languages and integration of immigrant students' languages for many years. As we would like to present you examples of good practice, some of successful projects and activities are listed below:

1. National projects and competitions: Pedagogical Forum by National Educational Institute Slovenia, Francophone Festival in Kranj, Day of Languages, Mobility Week
2. Language excursions to foreign countries (Switzerland, France, Germany, Austria...) and visits to European institutions
3. Cross-curricular teaching of French, German and Latin
4. Latin as an elective subject
5. School projects: From Latin to French and Francophonie
6. Other school activities, including New Year's celebration event, New Year's Bazaar, Information Days, Language Clubs
7. Cooperation with external cultural institutions
8. German language competitions, French language competitions, German and French reading badge

As a result of many years of efforts we received an award from National Educational Institute Slovenia for the European Day of Languages in 2019. At foreign language classes pupils and teachers prepared an exhibition in the school lobby and enriched it with phrases written in different languages spoken by immigrant pupils from 14 different countries. The exhibition was created to participate in the European Mobility Week. The school lobby has been permanently enriched by the globe, marked with home countries of immigrant pupils. The goal of the project was the integration of immigrant students, acceptance of differences, learning foreign languages, promoting creativity and tolerance, understanding the meaning of multiculturalism and plurilingualism. All the above mentioned activities have been successfully carried out with the support of our headmistress and colleagues as we are all aware our work represents invaluable added value in language teaching.

We would love to attend the conference and share our wide-ranging experience with you.

Keywords: multilingualism, plurilingualism, primary school, learning foreign languages, immigrant languages

Dr. Tilen Smajla

OŠ/SE Pier Paolo Vergerio il Vecchio Koper-Capodistria

tilen.smajla@guest.arnes.si

POUČEVANJE TUJEGA JEZIKA STROKE NA SLOVENSКИH UNIVERZAH V ČASU PANDEMIJE COVID-19: STALIŠČA ŠTUDENTOV DO UČENJA NA DALJAVO

Prispevek se osredinja na predstavitev rezultatov kvantitativne raziskave stališč univerzitetnih študentov do učenja in poučevanja tujega jezika stroke (v nadaljevanju LSP) na daljavo na slovenskih univerzah v času pandemije COVID-19. Študente smo v študijskem letu 2020/2021 anketirali s pomočjo anonimne ankete v spletnem okolju ter na ta način pridobili vpogled v njihova stališča do učenja in poučevanja na daljavo. Z raziskavo smo zajeli 465 študentov slovenskih univerz, in sicer: 47,7 % študentov Univerze v Ljubljani (UL), 34,4 % Univerze v Mariboru (UM), 17,6 % Univerze na Primorskem (UP) in preostanek z ostalih slovenskih univerz. Pri tem smo pridobili podatke študentov različnih fakultet, in sicer: 39,6 % jih je obiskovalo ekonomske fakultete, 33,3 % fakultete za turizem, 20,5 % Fakulteto za varnostne vede, 6,6 % Filozofsko fakulteto in preostanek ostale fakultete. V raziskavo je bilo vključenih 61,8 % študentk in 38,2 % študentov. V povprečju so anketirani študenti sledili približno polovici pedagoških ur na daljavo ($M = 55,34$, $SD = 38,79$). V nadaljevanju so anketiranci na lestvici od 1 do 10 ocenili svoje poznavanje uporabe tehnologij za poučevanje LSP na daljavo dokaj visoko ($M = 7,72$, $SD = 2,12$). Anketirani študentje so ocenjevali na lestvici od 1 do 10, v kolikšni meri so se predavatelji prilagodili poučevanju LSP na daljavo ($M = 7,35$, $SD = 2,32$). Odgovori kažejo, da so anketirani študenti UL prilagoditev predavateljev bolj ocenili kot študenti ostalih slovenskih univerz. V nadaljevanju so anketiranci na lestvici od 1 do 10 ocenjevali orodja za poučevanje LSP na daljavo. Pri tem smo zaznali, da so s povprečno oceno nad 7 (dobro) ocenili, da orodja za poučevanje LSP na daljavo učiteljem omogočajo preverjanje prisotnosti študentov ($M = 7,83$, $SD = 2,89$), aktivno upravljanje učnega procesa ($M = 7,5$, $SD = 2,09$), uporabo različnih komunikacijskih kanalov ($M = 7,44$, $SD = 2,11$), se lahko prilagodijo ($M = 7,44$, $SD = 1,97$), uporabniki lahko koristijo pomoč ($M = 7,22$, $SD = 2,05$), visokošolski učitelji kažejo »domačnost« pri uporabi teh orodij ($M = 7,22$, $SD = 2,12$) ter omogočajo fleksibilno uporabo njihovih funkcij ($M = 7,13$, $SD = 2,13$). S povprečno oceno nezadostno (5) so ocenili, da so orodja za poučevanje na daljavo dostopna študentom s posebnimi potrebami ($M = 5,21$, $SD = 2,81$). Hipoteza pravi, da obstajajo razlike v ocenjevanju orodij za poučevanje LSP na daljavo med anketiranimi študenti različnih slovenskih univerz. Hipotezo smo preverjali s pomočjo t-testa neodvisnih vzorcev za vsako univerzo. Anketirani študenti UL so na vprašanja glede orodja za poučevanje na daljavo z vidika sposobnosti prilagajanja oblikam poučevanja podali slabše ocene kot anketirani študenti ostalih slovenskih univerz. Bolje pa so ocenili, da jim orodja za poučevanje na daljavo omogočajo možnosti uporabe različnih komunikacijskih kanalov, možnost uporabe za vse udeležence, so bolj dostopna za študente s posebnimi potrebami, ocenili so, da večina visokošolskih učiteljev zna rokovati z njimi, da znajo sami rokovati z njimi ter da obvladujejo osnovna znanja za delo s temi orodji. Anketirani študenti UM so v primerjavi z anketiranimi študenti ostalih slovenskih univerz podali slabšo oceno trditvi, da so orodja za poučevanje na daljavo dostopna študentom s posebnimi potrebami, da večina visokošolskih učiteljev kaže sposobnosti rokovanja s spletnimi orodji ter da sami posedujejo osnovna tehnična znanja za delo s temi orodji. Anketirani študenti UP se bolj strinjajo kot anketirani študenti ostalih slovenskih univerz s tem, da se orodja za poučevanje na daljavo lahko prilagodijo, vendar se manj strinjajo kot anketirani študenti ostalih slovenskih fakultet, da orodja za poučevanje na daljavo omogočajo uporabnikom uporabo različnih komunikacijskih kanalov, fleksibilno uporabo njihovih funkcij, da so uporabna za vse, dostopna za študente s posebnimi potrebami, omogočajo tudi offline uporabo, da so učni pristopi s temi orodji bistveno prispevali k njihovem boljšemu znanju, da znajo z njimi rokovati ter da posedujejo osnovna tehnična znanja za rokovanje s temi orodji. Priporočljivo je torej, da se pridobi vpogled v stališča študentov, da se izoblikuje primerna in poenotena strategija prilagajanja poučevalnih metod v času izrednih razmer, da se oblikujejo enako kvalitetni pristopi do poučevalnih spletnih metod tudi za socialno šibkejše študente in študente s posebnimi potrebami.

Ključne besede: orodja za poučevanje na daljavo, pandemija Covid-19, stališča, tuji jezik stroke, univerzitetni študenti

TEACHING FOREIGN LANGUAGES AT SLOVENIAN UNIVERSITIES DURING THE COVID-19 PANDEMIC: STUDENTS' VIEWS ON DISTANCE LEARNING

This paper focuses on the presentation of the results of a quantitative survey of university students' attitudes towards distance learning and teaching of foreign languages (LSP) at Slovenian universities during the COVID-19 pandemic. We interviewed students in the academic year 2020/2021 using an anonymous survey in an online environment to gain insight into their attitudes towards distance learning and teaching. We surveyed 465 students from Slovenian universities: 47.7% from the University of Ljubljana (UL), 34.4% from the University of Maribor (UM), 17.6% from the University of Primorska (UP) and the rest from other Slovenian universities. 39.6% attended the Faculty of Economics, 33.3% the Faculty of Tourism, 20.5% the Faculty of Security Sciences, 6.6% the Faculty of Arts and the rest from other faculties. 61.8% of female students and 38.2% of male students were included in the survey. On average, the surveyed students followed approximately half of the distance education classes ($M = 55.34$, $SD = 38.79$). In the following, on a scale of 1 to 10, respondents rated their familiarity with the use of technologies for distance learning LSP teaching quite high ($M = 7.72$, $SD = 2.12$). On a scale of 1 to 10, the students rated the extent to which lecturers had adapted to distance learning for teaching LSP ($M = 7.35$, $SD = 2.32$). The answers show that the UL students surveyed rated the adaptation of lecturers better than students at other Slovenian universities. In the following, respondents rated the tools for distance LSP teaching on a scale from 1 to 10. Here we observed that with an average score above 7 (good), they rated that distance learning LSP tools allow lecturers to check students' attendance ($M = 7.83$, $SD = 2.89$), actively manage the learning process ($M = 7.5$, $SD = 2.09$), use different communication channels ($M = 7.44$, $SD = 2.11$), can be customised ($M = 7.44$, $SD = 1.97$), users can benefit from help ($M = 7.22$, $SD = 2.05$), higher education teachers show »familiarity« in using these tools ($M = 7.22$, $SD = 2.12$) and allow flexible use of their features ($M = 7.13$, $SD = 2.13$). Students rated the accessibility of distance learning tools for students with disabilities as insufficient (5) ($M = 5.21$, $SD = 2.81$). The hypothesis states that there are differences in the evaluation of LSP distance learning tools between the surveyed students from different Slovenian universities. The hypothesis was tested using independent samples t-test for each university. The students of the UL gave lower scores than the students of other Slovenian universities on the questions concerning distance learning tools in terms of their ability to adapt to teaching formats. However, they gave better ratings for distance learning tools, which allow them to use different communication channels, can be used by all participants, are more accessible for students with disabilities, most of the higher education teachers are able to use them, they are able to use them themselves and they have the basic skills to work with these tools. Compared to students from other Slovenian universities, the UM students surveyed gave a lower rating to the statement that distance learning tools are accessible to students with disabilities, that the majority of higher education teachers demonstrate the ability to handle online tools, and that they themselves possess the basic technical skills to work with these tools. The UP students surveyed are more likely than the students surveyed at other Slovenian universities to agree that distance learning tools can be adapted, but less likely than the students surveyed at other Slovenian faculties to agree that distance learning tools allow users to use different communication channels, flexible use of their functions, that they are usable by all, accessible for students with disabilities, also allow offline use, that the learning approaches with these tools have contributed significantly to their improved knowledge, that they know how to use them and that they have basic technical skills to handle these tools. It is therefore advisable to gain insight into students' views in order to develop an appropriate and unified strategy for adapting teaching methods in times of emergency, to develop approaches to online teaching methods of equal quality also for socially weaker students and students with disabilities.

Keywords: attitudes, Covid-19 pandemic, distance learning tools, language for specific purposes, university students

Mojca Ficko

Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer

ficko.mojca@gmail.com

JEZIKOVNE DELAVNICE KOT SREDSTVO ZA OZAVEŠČANJE O RAZLIČNIH JEZIKIH

Pomurje je prostor, v katerem imajo učenci možnost, da se na osnovni šoli učijo angleščino in / ali nemščino. Na dvojezičnih osnovnih šolah se jima pridruži madžarščina. Jeziki, kot so španščina, francoščina ali ruščina, so redkeje poučevani jeziki v tem prostoru. Z njimi se dijaki prvič srečajo na srednji šoli.

Gimnazija Franca Miklošiča v Ljutomeru, kjer sem zaposlena kot učiteljica tujih jezikov, je edina srednja šola v Pomurju, ki poleg angleškega in nemškega jezika nudi še španski, francoski in ruski jezik. Dijaki splošne in umetniške gimnazije, smer gledališče in film, imajo možnost, da si kot drugi tuji jezik izberejo španščino ali francoščino, kot tretji tuji jezik oziroma izbirni predmet pa poleg teh dveh jezikov še ruščino. Tudi dijaki programov predšolska vzgoja in medijski tehnik lahko tekom štiriletnega šolanja izberejo drugi tuji jezik kot izbirni predmet.

Šola se aktivno vključuje v številne projekte. V okviru evropskega dneva jezikov vsako leto izvedemo jezikovne delavnice z namenom, da osnovnošolcem zadnje triade približamo redkeje poučevane jezike v Pomurju. Spodbujamo zgodnje poučevanje jezika, zato se odpravimo tudi v vrtce, kjer tudi najmlajšim približamo te jezike.

Jezikovnih delavnic po osnovnih šolah in vrtcih ne izvajajo učitelji, temveč dijaki vseh programov, ki želijo pri tem projektu sodelovati. Za učence pripravijo različne jezikovne igre, kvize in predstavitve v francoskem, madžarskem, ruskem in španskem jeziku. Tako poglobijo svoje znanje tujih jezikov in si naberejo nove izkušnje v medvrstniškem poučevanju ter se preizkusijo v vlogi učitelja. Z delavnicami poskušajo učencem pokazati, kako pomembno je znanje različnih jezikov, kako zelo nas jeziki povezujejo in da je svet veliko manjši, kot se zdi na prvi pogled.

Cilj jezikovnih delavnic je ozaveščanje o večji prisotnosti različnih jezikov okrog nas, ne le angleškega in nemškega jezika, ki sta globoko zakoreninjena v predmetnikih pomurskih šol, česar pa ne bi mogli trditi za šole z drugih koncev Slovenije. Uvedba španščine, francoščine ali ruščine kot drugega tujega jezika v osnovnošolski sistem predstavlja velik izziv v Sloveniji, a še večji v Pomurju.

Povezave do spletnih strani o jezikovnih delavnicah:

<https://www.gfml.si/index.php/o-soli/novice/1712-jezikovne-delavnice-os>

<https://www.jeziki-stejejo.si/jezikovne-delavnice-dijakinj-gfml-na-os-beltinci/>

<http://www.osenams.si/2018/10/12/jezikovne-delavnice-gfml/>

Ključne besede: Pomurje, jezikovne delavnice, španščina, francoščina, ruščina

TALLERES DE IDIOMAS COMO MEDIO DE ACERCAMIENTO A LOS DIFERENTES IDIOMAS

Pomurje es un lugar donde los estudiantes tienen la oportunidad de aprender inglés y/o alemán en la escuela primaria. A estas dos lenguas se une el húngaro en las escuelas primarias bilingües. Idiomas como el español, el francés o el ruso son los idiomas menos enseñados en esta área. Los alumnos entran por primera vez en contacto con ellos en la escuela secundaria.

La escuela secundaria Franc Miklošič en Ljutomer, donde trabajo como profesora de idiomas extranjeros, es la única escuela secundaria en Pomurje que ofrece español, francés y ruso además de inglés y alemán. Los estudiantes tienen la oportunidad de elegir el español o el francés como se-

gunda lengua extranjera y el ruso como tercera lengua extranjera o una asignatura optativa además de estos dos idiomas. Los estudiantes de programas de secundaria especiales de educación preescolar y técnico en medios también pueden elegir otro idioma extranjero como asignatura opcional durante sus cuatro años de escolaridad.

La escuela participa activamente en muchos proyectos. Como parte del Día Europeo de las Lenguas, todos los años preparamos talleres de idiomas con el objetivo de acercar las lenguas menos enseñadas en Pomurje a los alumnos de primaria. Fomentamos el aprendizaje temprano de idiomas, por eso también vamos a jardines de infancia, donde acercamos estos idiomas a los más pequeños.

Los talleres de idiomas en las escuelas primarias y en jardines de infancia no son realizados por profesores, sino por alumnos de todos los programas de secundaria que quieran participar en este proyecto. Preparan varios juegos de idiomas, concursos y presentaciones en francés, húngaro, ruso y español. De esta manera, profundizan sus conocimientos de lenguas extranjeras y adquieren nueva experiencia en la enseñanza y se ponen a prueba en el papel de docentes. A través de talleres, intentan mostrar a los alumnos lo importante que es el conocimiento de diferentes idiomas, cuánto nos conectan los idiomas y que el mundo es mucho más pequeño de lo que parece a primera vista.

El objetivo de los talleres de idiomas es dar a conocer la mayor presencia de los diferentes idiomas que nos rodean, no solo el inglés y el alemán, que están profundamente arraigados en los planes de estudio de las escuelas de Pomurje. La introducción del español, del francés o del ruso como segunda lengua extranjera en el sistema de educación primaria es un gran desafío en Eslovenia y aún más en Pomurje.

Enlaces a sitios web de talleres de idiomas:

<https://www.gfml.si/index.php/o-soli/novice/1712-jezikovne-delavnice-os>

<https://www.jeziki-stejejo.si/jezikovne-delavnice-dijakinj-gfml-na-os-beltinci/>

<http://www.osenams.si/2018/10/12/jezikovne-delavnice-gfml/>

Palabras clave: Pomurje, talleres, español, francés, ruso

Dolores Palčič
OŠ Dante Alighieri Izola
dolores.palcic@dante-alighieri.si

TUJI JEZIKI NAJDEJO POT V UČILNICO: PRIMER OSNOVNE ŠOLE DANTE ALIGHIERI IZOLA

Naša šola je jezikovno zelo obarvana, zato se trudimo, da predvsem ob dnevih dejavnosti v ospredje stopijo materni jeziki učencev priseljencev ter da se z njimi v različnih oblikah srečajo tudi učenci, katerih materni jezik je slovenščina ali italijanščina.

Ena uspešnejših dejavnosti, posvečenih jezikom, je bilo razredno ustvarjanje plakatov, ki so imeli osrednjo besedo, ki so jo učenci sami izbrali. Beseda je bila izbrana glede na šolski prostor, za katerega je bil namenjen določen plakat (npr. »dober tek« za jedilnico, »dobrodošli« za vhodni prostor itd.). Po izbiri glavne besede so učenci posameznega razreda poleg le-te vpisovali tudi njene prevode v ostale jezike, ki jih govorijo (ali slišijo na šoli), iskali pa so tudi pomensko povezane besede, ki so jih lahko tudi likovno dopolnili. Ob iskanju besed in njihovih prevodov so se učenci učili spoštovanja tujega in drugačnega, aktivnega vključevanja učencev priseljencev, ob čemer so se zelo zabavali.

Podobne dejavnosti so potekale tudi ob kulturnem dnevu, namenjenem vsem jezikom, ki jih je mogoče slišati na šoli ali v domovih naših učencev. V tem primeru so si učenci izbrali besede, ki so jim posebej pri srcu, ter jih napisali v enem ali več jezikih na plakate, kjer so nato besede med seboj tudi povezovali glede na njihove semantične in jezikovne lastnosti. Posebej zanimivo je bilo dejstvo, da so učenci samoiniciativno na spletu iskali prevode posameznih besed v materne jezike svojih sošolcev, ki jih sami ne razumejo. S tem so se sami nekaj novega naučili, učencem priseljencev pa pokazali, da je tudi njihov jezik pomemben, čeprav se sedaj nahajajo v drugem okolju.

Učenci 6. razreda so ob dnevu dejavnosti izdelovali smerokaz, na katerega so vpisovali svoja rojstna mesta in mesta ostalih učencev naše šole ter razdalje od Izole do njih. Na ta način so tudi »domači« učenci imeli možnost na zemljevidu videti, kako oddaljeni od nas so nekateri izmed teh krajev, in tako bolje razumeti, kako težka je za učence priseljence bila selitev v tako oddaljen kraj.

Ključne besede: materni jeziki, spoštovanje, toleranca, večjezičnost, dejavnosti

BRINGING HOME LANGUAGES INTO THE CLASSROOM: EXAMPLES FROM DANTE ALIGHIERI PRIMARY SCHOOL

Our school may be considered a plurilinguistic environment and it is not uncommon for teachers to teach in a class with 6+ home languages. Teachers try to bring the immigrant pupils' home languages to school at least during the so-called days of the interdisciplinary activities (cultural or technical days). These are also the occasions for pupils whose mother tongue is either Slovene or Italian to get a chance to experience their fellow classmates' home languages.

One of the activities we consider most successfully at bringing the foreign pupils' home languages to school was carried out this spring; it focused on the school spaces. Pupils made plurilinguistic posters that were later exposed in various school spaces: the library, the school canteen, the entrance, the assembly hall and various other classes. In groups, pupils chose a key word for the school place (example: "welcome" for the entrance) and found suitable translations in all possible languages spoken by their classmates. The activity focused on promoting tolerance and respect towards foreign languages. It engaged the foreign pupils actively and was considered interesting and funny by both foreign pupils and those pertaining to linguistic majorities.

Similar activities, aimed at raising pupils' awareness towards other languages and cultures were carried out during the so-called cultural day. The idea was to give voice to all the languages, spoken in our school or in our pupils' homes. In this case, pupils chose the words that they considered having a strong emotional impact for them or words they liked particularly; the topic was free,

the only request was that the word should be in their mother tongue. In groups, they compared words in different languages and searched for possible semantic connections between them. Later, they elaborated posters in various languages. They showed the connections in meaning by using a thread that matched one word to another.

During the activity, pupils searched for the translations of their dear words in their classmates' languages. For some of them, it was the first time they faced the foreign languages, spoken by their classmates in practice. This way, they showed their schoolmates that their languages matter. Pupils in the VI class elaborated a wooden signpost that shows the distances from our school to the towns their fellow schoolmates come from. The activity aimed at promoting the values of multiculturalism and plurilinguism. On the signpost, pupils wrote names of the towns and the distances from our school to the particular towns. Thus, all the pupils got a chance to actually see on the map how far away some places their classmates come from are. This way, they might understand better how difficult might be for some students to leave their homes and move to a new environment, in many ways different from the one they came from.

Keywords: mother tongue, respect, tolerance, plurilinguism, activity